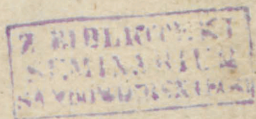
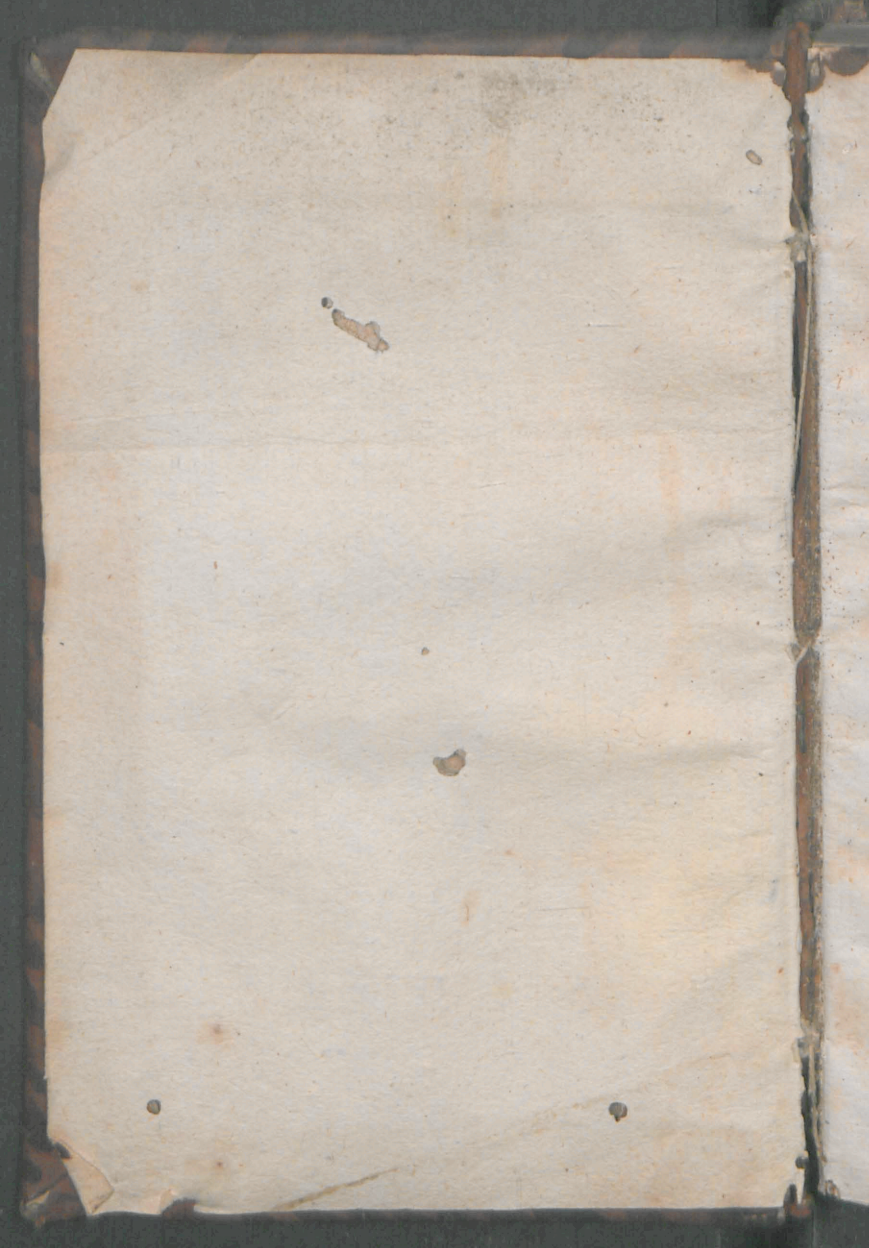

17874

53.1.4

Extra, 13, 261

53. 1. H.

V I T A

B. JOANNIS FRANCISCI REGIS,

è
Societate **IESU.**

Autore

P. ANTONIO BONETO,

ex eadem Societate.

Reimpressa.

Cum Facultate Superiorū.

Typis Collegij Sandomiriensis Societatis

IESU.

Anno Domini MDCCXVI.

17814

17814

FRANCISCI
REGIS

FRANCO

FRANCO

FRANCO

FRANCO

SANCTISSIMO PATRI

INNOCENTIO XII.
PONTIFICI MAXIMO.

BEATISSIME PATER,

QUANTA sit dignitas Romanæ Sedis, ad quam Te Numinis sapientia nuper evexit, vel ex eo conijcere licet, quòd ejus favorem atque præsidium ipsi etiam Coelites ambiât. Nēpe Sanctorum Animæ, quam jam Cœlo receptæ, eo ta-

men in numero haberi nōlunt,
nisi Romano Pontifice ad scri-
bente, nec sacrum ullum cultum
admittunt nisi ejus consensu, vel
imperio deferatur.

Unus è Beato illo coetu, Bea-
tus JOANNES FRANCISCUS REGIS,
olim Societatis JESU Religio-
sus, quem eximia morum san-
ctimonia pluribus miraculis cō-
probata, non obscure significat
Coelesti jam Civitate donatum,
tuam istam Sedem appellat, su-
amque illam sanctitatem, mi-
racula, cultum, tuo judicio at-
que arbitrio subijcit.

Hanc autem tanti Clientis fi-
duciam gratam tibi, acceptam-
que fore, svadet pristinum ejus
vite institutum, morum sancti-

tas, & aptissima tecum virtu-
tis, affectuūque similitudo.

Placebit scilicet vestis So-
cietatis, quam homines duo, Ti-
bi sanguinis communionē con-
iunctissimi, Patruelis alter, al-
ter germanus Frater, suis virtu-
tibus, rebusque in ea præclarè,
pièque gestis, plurimū illustra-
runt: nec dolebis vixisse illos in
Ordine Sanctorum sœcundo, qui
ad omnem virtutem & pieta-
tem, alumnos informat suos.

Amabis in eo exquisitam
sanctimoriam, quæ tuis quoque
expressa moribus, quasi lumen
aliquod, per Christianum Or-
bem, elucet. Singularis equi-
dem sapientia, sacrarum ac ci-
viliū rerum usus, animi ma-

gnitudo simul & moderatio;
virtutesque aliae in Florentinâ,
Polonicâ, & Viennensi, Lega-
tionibus Pontificiis, abundè per-
spectae, Patres Purpuratos per-
moverunt, ut Te unum ex omni-
bus deligerent, qui Ecclesiae Ca-
tholicae praesideres. Verùm
certissimè constat id potissi-
mùm spectasse illos, ut hominè
insigni pietate, & morum in-
tegritate praeditum, ad amplis-
simum munus extollerent; homi-
nem, inquam, qui vitae sancti-
tate, Sanctissimi nomen imple-
ret.

Et sanè spectata probatâque
Tua illa Sanctitas fuit, tum in
secessu vitae privatae, tum in
publicis Romanae aulae mune-
ribus

ribus, Urbiumque & Provin-
ciarum praefecturis; tum in
Lechiensi, Faventinâ, ac Nea-
politana, regendis Ecclesijs, qua-
rum optimâ administratione,
universalis Ecclesiae regimini
proludebas.

Animum denique huic DEI
famulo conciliabit tuum, com-
munis tecum, erga pauperes ac
calamitosos, affectus. Nam,
praeter ceteras virtutes, hanc
ejus vitam potissimum commē-
dat perpetua erga pauperes mi-
sericordia, & in eorum eru-
mnis sublevandis singularis in-
dustria; quâ factum est, ut ubi-
que locorum, Pater pauperum
diceretur.

Quam appellationem Tu quo-

A 4

que,

que, BEATISSIME PATER, non
minori laude adeptus es, exi-
miâ in egenos liberalitate; qui-
bus alendis annuos omnes redi-
tus, servatâ ad sumptus dome-
sticos exiguâ portione, benignis-
simè erogabas. Quamobrem
de Te verissimè dixeris, quod de
se olim Job vir optimus prædi-
Job. 31. cabat, ab infantia mea crevit
mecum miseratio; & ità cre-
vit, ut in perfectissimam Châ-
ritatem adulta, tecum in ipsam
Petri conscenderit Sedem.

Ex ea enim, & paternam
benignitatem, in egenos totâ Ita-
liâ dispersos, effundis: & Pon-
tificiæ Majestatis apicem de-
mittis interdum, ut beneficiis, aut
blandis sermonibus, plebis ærū-
nas

nas, & pauperum inopiam sub-
leves. Neque sanè decebat, eo
loco abdicari à Te virtutem pul-
cherrimam, quam ego quidem
crediderim, in eo Te dignitatis
fastigio collocasse. Nam qui 1. Reg.
C. 2.
fufcitatur de pulvere egenum,
& pauperem elevat; idem ille
Nutritium, & Patrem pau-
perum, erigit ut folium gloriæ
teneat. Et verò folium gloriæ
nemo diffiteatur esse illud, quod
ipfi etiam Cœlites reverentur.

Huic se Venerabilis iste DEI
famulus fiftit, iudicium subitu-
rus tuum, nec coelestes honores
ullos excepturus, quàm quos,
BEATISSIME PATER, Tu ipse de-
creveris, cuius, ut ait, Hilarius
terreftre iudicium præjudica-
ta autoritas fit in cœlo. Hilar.
Can.
17. in
Math.

Huic quoque supplex Societas JESU, alumni olim sui causam agit atque humilibus precibus obsecrat, fas ut sit, solennes illi divorum honores, & Sacrum Cultum exhibere. Effluere jam, ab ejus obitu, anni quinquaginta, quo nisi elapso tempore, vetuit Urbanus octavus quemquam omninò proponi in Sanctorum numerum referendum. De hujus viri virtutibus, ac Miraculis, ab Ecclesiasticis cognitoribus habita questio, instrumentaque de iis ritè confecta ad tabularium sacrae Rituum Congregationis transmissa sunt. Id unum superest, BEATISSIME PÆTER, ut actis illis, tuo jussu, maturè recognitis,
jus

*jus tandem supplicibus dicas.
At quamcumque in partem sen-
tentiam tuleris, socij tum coeli-
tes, tum mortales Tuo in judicio
protinus conquiescent. Hoc o-
mnium nomine, profitetur.*

Sanctitatis Tuæ.

Devotissimus & Humillimus
Filius.

ANTONIUS BONETUS.

PRÆ-

PRÆFATIO.

RES à B. JOANNE-FRANCISCO
REGIS præclarè pièque ge-
stas scripsère jam alii, nec por-
rò defunt, qui easdem, stylo
quàm nos elegantiorî; at pau-
ci qui certioribus indiciis, &
majori fide perscribant. De-
gimus per annos aliquot in iis
locis, in quibus adolescentiam
ille traduxit: pluresque ex af-
finibus, & cognatis qui cum eo
egerant, nobis optimè noti.
Viximus cum hominibus. qui
olim in Societate, eo familia-
riter usi sunt. Cotigit itèm
commorari in iis Regionibus,
& domiciliis, ubi impressit in-
signia virtutum Religiosarum
vesti-

vestigia. Nuperrimè demùm
versabamur in Urbe funeris
loco vicinâ, unde identidem
ad Sacrum Beati viri tumulũ
licebat excurrere, ejusque ce-
lebritatem, ac religionem no-
stris oculis intueri. Miracu-
la verò accepimus, vel à pu-
blicis & sincerissimis monu-
mentis; vel à testibus oculatis;
vel ab eo qui, * cùm de illis
ritè inquireretur, à Præpositis
delegatus, ut Ecclesiasticis.
Quæstoribus adefset; omni-
bus, quæ in Acta refereban-
tur, testis ac spectator, inter-
fuit. Ille enim, dum Provin-
ciam regeret, maximè dum lo-
ca peragraret, Beati REGIS
laboribus ac miraculis inclyta
mihi

*
P. Ant
Pagés.

mihi itinerum comiti, ea mi-
racula, magno delectu, ac sū-
mâ fide narrabat. Ex quibus
sanè intelligatur quàm explo-
ratissima sit veritas earum re-
rum quæ in hoc opere me-
morantur.

VITA

V I T A

B. JOANNIS
FRANCISCI
REGIS.

S.

LIBER PRIMUS.

FONS COOPERTUS. oppidum est
Occitaniæ inferioris, nullâ re aliâ, ad
nostra hæc tempora commendatum,
quàm Concilio Narbonensi tertio, ante
annos septingentos inibi celebrato. Eo
in oppido, Regiorum familia, pietate &
sanguine nobilis superiori sæculo sedem ac

Y.
Nobilitas
pietas
familia
Regis.
904

B domi-

domicilium collocarat. Et generis quidē splendorem testantur domestica monumenta, ex quibus constat Desplafiam gentem apud Ruthenos clarissimam, geminos olim divisam in ramos; fratremque natu majorem paternæ ditionis hæredem, stirpem in illis regionibus propagasse; minorem verò suâ hæreditatis portione donatum, translatis in Occitaniam laribus, inclytæ hujus Regionum familiæ autorem, ac principem extitisse. Pietas verò gentis vel ex eo probatur, quòd grassante per Galliam Narbonensem hæresi Calvinianâ, non modò antiquam Religionem studiosè coluerit, sed pro ea quoque, fuso etiam sanguine, propugnarit. Rem Vir ipse sanctus, cùjus vitæ seriem virtutesque sequimur, in concione narrabat, ut debitæ parentibus observantiæ pueros admoneret.

II.
*Memo-
 rabilis
 casus u-
 nius ex
 eâ fami-
 liâ.*

Villamurium in Cadurcorum & Albigensium finibus situm ad Tarni oppidum, valido Calviniorum præsidio firmatum, fœderati Catholici obsidebant, belli Duce Scipione Joyosâ, magno Tolosæ Melitensi priore. Confluebant in castra Catholici è vicinia nobiles, interque alios JOANNIS REGIS liberi omnes in partem se gloriosi periculi offerebant. Et cate-

ros quidem senior Pater præclaro facinori nomen dare haud ægrè admodum ferebat, sed majorem natu remanere volebat domi, si quid incerto pugnae exitu fratribus contigisset, futurum senectutis solatium, columénque familiæ. At obsequendi voluntatem vicit in juvene pugnandi cupiditas, & studium Religionis. Ferocula Pater indoli subiratus, ex subita, ut fit, doloris acerbitate, adolescenti malè precatur: abiret utique adverso numine, nec paternam ultrâ domum patremque reviseret. Vix ille in castra pervenerat, cum Duces Calviniani in obsidionales aggeres impetum faciunt, fusasque Joyosæ copias vallo exturbant. Regius in eâ, quam fortiter tuebatur, statione casus est, mortuusque cadaver, confecto certamine, unâ cum aliis, injectâ, de more, glebâ contextum.

Pacatis deinde rebus, cum eodem in loco puella pecuaria gregem pasceret, ecce atrata sanguine, militis umbra repente comparuit. Docet eo, quem pede calcabat, cæspite, unum è Regiorum apud Fontem coopertum familiâ, conditum jacere, qui in nupero, dum Villamurij obsidio solveretur, prælio cecidisset. Rogat moneri curet gentem illam, sua ut ossa ex

humo profanâ effodiant, & ad majorû sepulchra, sacrum in locum asportent.

Aduere propinqui, Villamurensum civium, ad quos tempuella detulerat, monitis excitati; repertumque, ejus indicio, cadaver in patriam advexere. Occurrit ad introitum oppidi, cum Sacerdotibus, cognatio universa, funusque ad templum religiosè prosequitur. Ubi paternam domum cœpta est funebris pompa prætervehi, ingravescere feretri pondus, rigere vespillonibus brachia, nec pedem loco movere. Obstupuit hîc enim verò, conferta plebs, & miraculum exclamavit. At mortui Pater, rem subodoratus, heu! Memini, inquit, cum injussu meo, ad bellû proficiscenti minùs faustam expeditionem, & certam à DEO vindice pœnam optavi. Voluerit ille forsân sua in Patriam ossa referri, ut hanc qualemcumque violatæ obedientiæ culpam expiaret, quam ego sanè piis charissimi filij manibus volens libensque condono. Tum sublatis in cœlum oculis manibûsque, funeri benè precatur, quod exinde, nullo negotio, elatum est, & cadaveri tranquillè ac placidè, ritu Catholico, parentatum. Intellego, pierisque mortalibus res politico superci-

perc
tuor
rùm
cant,
infer
bitas,
domi
ab A
non
vit.

Ex

ANN
timâ
gesim
tre
liâ.
infar
mon
penè
vis
giæ,
num
istan
lesic
Jace
nutr
tata
na,

percilio æstimantibus appaerentes istas mortuorum effigies non omninò arridere: verum huic utrique miraculo fidem vindicant, tum miracula alia ejusdem generis inferius memoranda, tum viri sancti probitas, qui singularem Patruum casum, rem domi, suo penè sub aspectu gestam, & ab Avo ac Patre testibus oculatis auditam, non semel, ut dixi, pro concione narravit.

Ex eâ gente ducebat originem B. JOANNES FRANCISCUS REGIS, natus die ultimâ Januarij anno superioris sæculi nonagesimo septimo, Patre JOANNE REGIS, Matre Magdalenâ Arfæâ Dynastæ Segurii filiâ. Vix sacrâ Baptismi undâ ablutus est infans, cum suspicatus fortè malus daemon, quantus sibi adversarius pararetur, penè vagientem in cunis oppressit. Quâvis enim sagarum, magorumque præstigiæ, apud viros politicos, fabularum in numero habeantur; constat certè tum istam, tum familias alias benè multas maleficam earum vim non semel expertas. Jacebat in cunis FRANCISCUS, juxtaque nutrix alumni secunda dormiebat. Excitata somno sub mediam noctem fœmina, productisque brachiis, ut puero mam-

IV.

*Ortus
B. Joannis
Francisci
Regis.*

*Divina
erga infantem
providentia.*

nam de more præberet, & facem extrin-
 etam, & vacuas cunas offendit. Lecto
 amens protinùs exilit, vociferatur, pue-
 rum amissum exclamat. Trepidatur to-
 tâ domo, discurretur, accenduntur faces,
 cunctisque latebris, angulisque diligen-
 ter exploratis, puer tandem subter nutri-
 cis lectum, fasciis quidem evolutus, at sa-
 nus vegetusque conspicitur. Intellexêre
 pii Parentes vel ex eo uno casu, quan-
 tum Superis cordi esset pueri incolumi-
 tas, & educatio. Quamobrem nulla ipsis
 antiquior cura fuit, quàm ut eum opti-
 mis moribus, doctrinæque Christianæ
 præceptis imbuerent. Et constitit illis sui
 laboris, atque operæ fructus. Innata si-
 quidem virtutum semina, domesticâ in-
 stitutione, diligenter excolta, adolescere
 cum ætate videbantur in dies.

Atque hanc virtutis indolem Paren-
 tes ut foverent, eductum domo puerum
 Biterrensibus Societatis Patribus in disci-
 plinam tradiderunt. Sex omnino hora-
 rum itinere Fonte cooperto distant Bi-
 terræ, Septumanorum urbs, inter cæte-
 ras Galliæ urbes, ob cæli temperationem,
 ac soli amœnitatem, etiam populari ada-
 gio celebrata. Regionis mite ingenium

sanè

sanè
 rum
 bani
 tate
 artib
 ante
 Cùn
 eâ r
 ad i
 ferio
 bat.
 man
 dieri
 cieta
 præc
 de,
 mo
 etse
 te s
 E
 tulit
 inte
 qua
 illib
 peri
 vita
 dulc
 viti

sanè dixeris haussisse cives egregià mo-
rum suavitate præditos, atque omni ur-
banitate limatos. Quam suorum comi-
tatem, atque solertiam, ut bonis etiam
artibus ampliùs expolirent, pulcherrimū
ante hæc tempora Gymnasium excitarent.
Cūque per hæc loca minùs frequentes,
eā tempestate, forent Scholæ Societatis,
ad istas juventus omnis ex Occitania in-
feriori, & Aquensi Provinciâ commea-
bat. Auxit verò subinde Gymnasii fa-
mam, quòd uno fere tempore, ex eo pro-
dierint viri insignes, qui Ecclesiæ ac So-
cietati, aliisque Religiosis Ordinibus, tum
præclarâ eruditione, tum concionandi lau-
de, dignitatis plurimū attulere. At ne-
mo ex omnibus extitit B. JOANNI-FRAN-
cisco, de quo nunc scribimus, sanctita-
te superior.

Ex quo primū in Scholas nostras in-
tulit pedem, elucere cæpit in adolescente
integritas illa, & innocentia singularis,
quam, ad extremum spiritum, puram,
illibatamque retinuit. Ac nè facilis &
periculosa exempli imitatio, integrissimæ
vitæ aliquid labis afflaret, inquirebat se-
dulò in sodalium mores; & si quos ad
vitia proclives animadverteret, ab eorum

V.
Virtutes
Adole-
scents
in secu-
lo.
Innocē-
tia mo-
rum.

ie congressu, & consuetudine protindè adtrahebat. Quos autem probos nosset ac benè moratos, ad eos utique adjungebat sese, iis familiariter utebatur.

Pietat. Cùm autem soleant optimi quique in sodalitates Deiparæ Virginis aggregari, in eum cætum adscribi voluit, tum ut piorum consortio, tum ut Sanctissimæ Dei Matris tutelâ ac præsidio fruereetur. Eo in loco fundamenta posuit ejus virtutis ac sanctimonix, in quâ, tantis subinde incrementis, mirabiles processus effecit.

Hic & obeundis Pœnitentiæ atque Eucharistiæ Sacramentis, festorum dierum otium collocabat; & in subsequentes hebdomadæ dies, certa pietatis opera destinabat; & in reliquum vitæ tempus parabat documenta virtutum.

Modestia. Modestia inprimis, & quæ tantopere juventutis mores exornat, verecundia curæ fuit. Compositus erat ad pudorem & honestatem oris, ac totius corporis habitus, sive attentus in scholâ sederet auditor; sive per urbem incederet; seu obvios interdum alloqueretur. At singularis illa custodia sensuum, & oculorum moderatio sodales tum maximè permovebat, quoties unâ cum illis ad scholas accederet.

ret. Collegii atrium in Pomarzio situm, mœnibus urbis imminet è loco superiori; unde patet prospectus in pulcherrimam planitiem, quæ longissimo tractu, inter montes Tomerianos & Narbonense mare porrigitur. Subjectæ regionis amœnitas, nemora, oliveta, colles vitibus confiti, creberrimæ villæ, & oppida, cū in locum peregrinos pariter, & indigenas ad spectandum alliciunt. Ibi adolescentēs, dum scholarum tempus opperuntur, ambulare soliti, confabulari, & loci amœnitate gaudere. Unus REGIS eâ spectandi voluptate se abstinens, demissis modestè oculis, in scholam sese recipiebat, studio rotus ac libris intentus.

Nec minori solertiâ domi, quàm in Gymnasio, in studium incumbibat, tum ut opertos à Parentibus, progressus haberet in literis, tum ut familiarem juventuti desidiam, otiique corruptelam effugeret. Sed ne assiduâ tractatione librorum ad humaniores disciplinas pertinentium, paulatim pietatis sensus hebesceret, eorum lectionem, crebrâ piorum librorum lectione temperabat. Hujusmodi verò libellos non solum perlegebat ipse, sed si quando domum socii ventitarent, post

*Amor
Literarum.
VI.*

*Lectio
piorum
librorum.*

post rerum colloquia leviorum, eos item ad legendum, vel audiendum suaviter invitabat. Cùm autem æger decumberet, iidemque sodales in jacentis cubiculum admissi, vicem ejus dolere se dicerent, optarentque, fas ut esset sibi, vim ægritudinis mitigare: & levabis plurimum, ajebat ille, si volueris, audiente me, aliquot huius libelli versiculos lectitare. Præterea cùm plures unà convictores in eodem contubernio degerent, in morem induxit, ut singuli per vices, super mensam legerent; quò sermones eo tempore hilariores arcerentur, suumque animo simul, & corpori pabulum præberetur. Certam addidit precandi & vivendi formulam, quam illi adeò castè sanctèque servabant, ut hoc eorum hospitium, Religiosæ familiæ, quàm scholasticorum convictui similis videretur.

VII.
Auctori-
tas ar-
ga soci-
or.

Manabat à contubernalibus ad externos hæc adolescentis autoritas, eximiâque de ejus virtute existimatio. Ubi primum eorum in congressum, conspectumque se dabat extemplò colligere sese omnes; ac si forte in re minùs honesta confabulatio versaretur, linguam, admoto labris digito, cohibere, aut aliò transferre sermonem.

monem prosequeretur, cum animosus juvenis Christianæ modestiæ comiter admonebatur; & ille monitoris sapientiâ atque humanitate permotus, protinus conticebat. Ea nimirum vis est probitatis, ut illam, etiam qui non diligunt, vereantur. Quamquam autem hujusmodi cōdiscipulorum circulis interesse illum aliquando contingeret, non tamen se promiscuè eorum in carum, & consuetudinem inferebat. Neque enim ad celebranda cum illis conviviola, ad ludos, ad spectacula pertrahi se patiebatur, unâ ambulatione oblectari solitus, si quando à studii contentione animum, curamque laxabat. Quo rerum in genere casus de illo certe mirabilis memoratur.

Excurrebat aliquando ad mare vicinū cum amicorum pari, piscandi voluptate fruiturus; atque in pulcherrimo spectaculo matutinum tempus omne consumpserat. Cum autem in reditu, se calor intenderet, ad obvium in proxima aræculmorum umbraculum divertit, congestisque spicarum manipulis incumbens, donec tantisper æstus remitteret, somno indulget. Ecce autem, dum arctè & graviter ex lassitudine dormit, phantasia æ-

VIII.

*Ab ingē
ti periculo ser-
vatur.*

stu

stu impetuque abreptus, ut somniantibus
 usiuenit, lociis & ipsis gravi sopore op-
 pressis, surgit, inambulat, & ad præter-
 fluentem Olbim rectâ contendit. Jam-
 que ad extremam ferè annis crepidinem
 venerat, cui altissima aquarum vorago
 subjecta erat, cùm repente evigilat, &
 periculum vix sui compos agnoscit. Ubi
 aliquantulum se collegit, ad socios rediit,
 eisque singularem casum trepidè nuncia-
 vit. Phantasiæ certè vis illa fuerit, &
 vehementior somniantis affectus, quòd
 dormiens ambularet; at nonnisi DEI con-
 silio ac providentiâ factum, ut periculo
 proximus in vestigio staret, simulque ex-
 citaretur à somno. Ipse quoque benefi-
 cii memor, custodis Angeli patrocínio ac-
 ceptum referebat, quòd se olim infantem
 à sagarum maleficiis, & hìc pariter à
 præcipiti in fluvium casu, fauste feliciter-
 que servasset. Ex eâ divini numinis er-
 ga puerum curâ, totque virtutum orna-
 mentis, quibus præditum diximus, con-
 ijcere licebat, eum ad præstantiorem vi-
 tam, atque ad Religiosum magis institut-
 um, quàm ad sæculi mores crudiri.

IX. Et verò in studiorum curriculo non
Vacatio longè præcesserat, cùm hanc illi mentem

DEUS

DEUS injecit. Principio quidem, ut *ad Reli-*
 conscientiæ moderatoribus ipse aperuit, *gionem.*
 subire animum capit ingens voluptatum
 honorumque fastidium; tum odium, me-
 tusque vitiorum, ad quæ istæ rerum flu-
 xarum blandimenta vulgò mortales im-
 pellunt. Hos ut scopulos & flagitiorum
 illecebras declinaret, respiciebat stationem
 quampiam, in quâ certum salutis perfu-
 gium haberet; & nullibi quidem tuti-
 or occurrebat, quàm in Religioso cœtu
 optimis legibus constituto. Deinde ut ad
 sanctius illud vitæ genus vocari se intel-
 lexit, hærebat incertus animi, cui potissi-
 mum, tot inter Religiosos ordines, no-
 men daret. Ut autem de re totâ sapien-
 ter, consultòque decerneret, & suas ipsi-
 us vires privatis pietatis operibus, & nu-
 minis voluntatem multâ prece, ac jeju-
 nio explorabat. Imprimis cum aliorum
 cælitum, tum Sanctissimæ Dei Matris quâ,
 à puero, præcipuâ religione colebat, opè,
 ac deprecationem adhibuit. Precatorios
 quotidie, in ejus honorem, globulos vol-
 vere; ad ejus aras & imagines orare fre-
 quentiùs; & statis in hebdomadâ diebus,
 ob ejus reverentiam, jejunare. Propitia-
 to in hunc modum, Virginis operâ, Nu-
 mine

mine, intellexit non modò suæ, sed proxi-
 morum quoque salutem incumbendum.
 Quare ad Societatem JESU, cui munus ut-
 rumque propositum est, cogitationem
 tandem atque animum appulit. Et mox
 ubi frequenti precatione, adhibitoque pio-
 rum hominum consilio planè compertum
 habuit, non juvenili levitate conceptam,
 sed à DEO immissam hanc Societatis in-
 eundæ sententiam, visus est illicò ad ejus-
 se mores fingere, & labore assiduo ac
 quotidiano, religiosæ disciplinæ paulatim
 assuescere. Certum diebus singulis tem-
 pus, rerum cælestium meditationi, lectio-
 ni piorum librorum, & literarum studio
 tribuebat: voluntariâ corporis afflictatio-
 ne culpas levissimas expiabat, obibat fre-
 quenter sacra Confessionis & Eucharistiæ
 mysteria: sociorum in circulis de virtute
 ac pietate, sermones injicebat; eosque ad
 Dei cultum, ad contemptum rerum mor-
 talium, ad vitæ Religiosæ amorem, cre-
 bris adhortationibus, incitabat. Prolu-
 debat nimirum, istis initiis, novo vitæ
 generi, quod meditabatur; cui cum ap-
 primè idoneus moderatoribus videretur,
 cum in Societatem, libentè proluxoque
 animo, admisere.

Tolosam missus, domumque Probatio-
 nis ingressus anno ætatis decimo nono,
 æræ Christianæ millesimo sexcentesimo
 decimo septimo, visus est statim munire
 ac corroborare vitæ sanctioris fundamen-
 ta, quæ in sæculo jacere, & moliri jam
 cæperat. Submissionem animi quam hu-
 milioribus obsequiis foras prodere, sæ-
 culi mores non patiebantur, in religiosi
 secessûs umbrâ ritè ac commodè exerce-
 bat. Cùm enim Novitiorum constantia
 domesticis vulgò abjectisque ministeriis,
 probari solet, infima quæque expetebat
 ille, & cupidè amplectebatur. In ho-
 spitali præsertim Divi Jacobi valetudina-
 rio, quò statis anni temporibus, ad cu-
 randa pauperum corpora, Novitii nostri
 convenire solent, iste B. JOANNIS-FRANCISCI
 ardor, & suimet vincendi studium eni-
 tebat. Lectulos plurimâ sanie & tabe
 manantes, in se sternendos suscipere; æ-
 gros acerbiorum spirantes halitum, & gra-
 vioribus morbis affectos excipere brachi-
 is. lectosque magnâ alacritate versare; hi-
 antia latè vulnera, ulceraque, quorum
 aspectus robustissimos quosque arcebat, fo-
 vere, attrahere, & Chirurgis medenti-
 bus manus famulas exhibere.

X.
*Ingres-
 sus in
 Societa-
 tem.*

*Novitii
 fervor
 in aspe-
 rioribus
 ministeri-
 is.*

XI.
In omni
genere
precati-
onis.

Animo sui contemptori egregio, divinum certe numen se liberaliter infunde-
bat. Et in quotidianâ quidem meditatio-
ne, pius Juvenis irâ rebus divinis affi-
ciebatur, ut abstrahi sensibus, & rapi in
extasim videretur. Perstabat dein, reli-
quum diem, velut jugi in oratione defixus,
vigili custodiâ sensuum, & intentâ
in DEUM cogitatione, quem ubique, &
rebus in omnibus, præsentem intuebatur.
Emicabat ex oculis, totoque ex vultu ar-
dor ille pietatis, tum maximè cum ad Sa-
aras & pulvinaria supplicabat. Visitavit
Tolosæ amplissima Divi Saturnini Basili-
ca, operis mole, & antiquitate, plurimum-
que tum Apostolorum, tum Martyrum
reliquiis inclita. Extant magno numero
Beata corpora publico cultui proposita,
sive in cryptis subteraneis, sive in patentibus
circa templi ambitum loculamentis, conformatis,
in speciem humani corporis, ex auro & argento thecis inclusa.
In illud Templum diebus festis designati,
per vices, Societatis Novitii, orationis
causâ mittuntur. JOANNES FRANCISCUS
præ cæteris, quoties eundi tempus & or-
do recurreret, lætitiâ gestiebat. Mira-
bantur focii, altaria singula, ritè ac sup-
plici-

placiter, obeuntem, Divos Templi incolas eo precantem mentis affectu, & facras illorum exuvias, eâ lacrymarum vi, ac religione venerantem, ut cum domum redeundum foret, ab earum conspectu, complexuque avelli non posset. Hauriebat nimirum ex Sanctorum corporum aspectu, futuræ sanctitatis exempla, & in meditatione beatæ ac sempiternæ felicitatis, quâ eorum animi in cælis perfruuntur, cælestis jam tum vitæ gaudia delibabat.

Verùm non istis dumtaxat Sanctorum Cœlitum, sed domesticis quoque Sociorum exemplis, juvari se sentiebat, ad eam, quam animo destinabat, vitæ sanctimoniam comparandam. Observabat sedulò singulorum virtutes, quas privatim imitaretur: & si quid fortè peccarent, alleviabat culpam, aut voluntatem excusabat. Cùm enim tenera Novitiorum virtus, vel levissimis aliorum erratis offendi soleat; nihil unquam ille temerè interpretari; de omnibus rectè sentire; alienaque dicta, & facta in optimam partem accipere.

At non alio cujusque permoveri se acrius fatebatur, quàm sapientissimi senis exemplo, quem eâ tempestate notum sibi visum.

In imitatione fratrum.

XII
*Virtus
Arnaldi
di Bore-*

ii *Ex* *Se-* *natoris* *Tolosani.* *ii.*
 sumque, in partem felicitatis numerabat
 suæ. Erat is Arnaldus Boretus ex Sena-
 tore Tolosano jam homo privatus, &
 in domo Probationis, cum per ætatem
 provectam, novitium esse non liceret, ho-
 spes & contubernalis. Convenerat inter
 ipsum, & uxorem, paris pietatis fami-
 nam, ut re omni familiari in Religiosas
 familias & pauperes distributâ, remotam
 à strepitu pompæque sæculi, quisque se-
 orsum, vitam inirent. Et illa quidem se-
 cessit in Cænobium Divæ Catharinæ Se-
 nensis suis recenter sumptibus extructum:
 ipse aliquantò post, abdicato Magistratu,
 in Novitiorum, ut dixi, Societatis domi-
 cilium se recepit, retento vestitu, & no-
 mine pristinæ dignitatis. Hic Religioso
 vivebat ritu, legum nostrarum, & dome-
 sticæ disciplinæ cultor egregius. Jeunio,
 flagellis, multaque vitæ asperitate corpus
 senile cruciabat: noctu, cannabino palea-
 que distento cubabat in sacco: diei partem
 maximam degebat in odæo, quod cubicu-
 lo adjunctum, Sacratio imminebat:
 statutis autem horis dabat se absque dele-
 ctu, in Novitiorum congressum, prout in
 obvios quosque incidebat. Atque hoc
 potissimum loco B. JOANNES-FRANCISCUS o-
 ptimi

primi senis sapientiam, ac sanctitatem mirabatur, & ex frequentibus illis cum viro Sancto colloquiis, ad omne virtutis studium vehementer exarsit.

Peracto in hunc modum, Probationis biennio, docendæ publicis in scholis, Græmaticæ admotus est; subinde ad tradendas humaniores disciplinas progressus. Quo in munere, cum ardenti jam tum proximorum salutis studio teneretur, id spectavit unum, ut teneros puerorum animos, literis simul, & moribus Christianis imbueret. Cum enim ex pueris, ubi in viros excreverint, omnis Respublica efflorescat, intelligebat ab optima eorum institutione, in singulos Reipublicæ ordines manare sanctitatem. Primùm quidem, juxta consuetam horarum partitionem, scholæ pensum accuratissimè à discipulis exigebat: tum iis, quæ in explanandis autoribus occurrebant, admonitus, sermonè de rebus divinis sensim injiciebat. Neque enim statis solùm per hebdomadam temporibus, sed singulis omnino diebus, si quæ, ex re & tempore, daretur occasio, eos ad pietatem, ad DEI Virginis cultum, studiosè diligenterque excitabat. Et factè constat ab eo morem illum inductum,

XIII:
Scholarum Magistria & literarum excitationes.

quem religiosè hactenus in istis regionibus
 posteri retinuere, ut audito horologio, so-
 lita scholæ exercitatio tantillum conque-
 scat, dum Angelica, privatim ab omni-
 bus, salutatio recitatur. Hæc autem pie-
 tatis, aliarumque virtutum officia, quæ
 publicè svadebat, privato deinde colloquio
 puerorum animis altiùs eorum indolem;
 an ad vitium, aut ad honestatem propen-
 sior foret; quæ subessent peccandi illecebræ;
 quæ studiorum impedimenta; quibus domi
 contubernaliibus; quibus in urbe socijs ac
 familiaribus uterentur. Et teneram quidem
 indolem crebris formabat monitis ad mo-
 destiam & probitatem; vitiorum blandi-
 menta & offendicula removebat, abductos
 demum à pravorum consuetudine, pijs ho-
 nestisque sodalibus adjungebat.

§IV. Verùm nullâ re aliâ ad virtutem discipulos
 faciliùs pelliciebat, quàm Religiosæ vitæ
 exemplo. Intentis velut in Angelum ocu-
 lis, mirabantur sedatos omnes compositos-
 que corporis motus, gravitatem incessûs,
 morum svavitatem, vultûsque modestiam.
 Audiebant de rebus divinis eâ vi, eo affe-
 ctu differentem, planè ut intelligerent, pieta-
 tis intimos sensus, & latentem in animo san-
 ctitatem foras erumpere. Amabant, in-
 pri-

primis moderationem animi singularem, in tantâ ingeniorum & morum varietate, seu peccantes corrigeret, seu in officio contineret. Cumque adolescentes interdum juvenili æstu abrepti, modestiæ fines prætergredi soleant, ita ille sibi temperabat, ut neminem unquam castigaret asperius, nec acerbis appellaret. Et discipuli quidem his magistri exemplis simul & præceptionibus eruditi, sic omne Christianæ juventutis officium, ac munus explebant, ut eos à cæteris Collegii alumni præcipua quædam pietatis ac modestiæ nota discerneret.

Neque verò Religiosi Juvenis zelus, & proximos juvandi studium se scholæ finibus continebat. Excurrebat identidem superiorum missu, ad rusticanas Ecclesias, periculum facturis Apostolici muneris, ad quod se jam istis initiis comparabat. Dicebat in catu rusticorum tam populariter, tamque acri & vehementi oratione ut faterentur illi neminem unquam à se auditum qui magis ad suum captum, magis ad permovendum appositè peroraret. Et fuit aliquando (quod de Christo ipso memoratur) cum honesta matrona, concione dimissa, exclamaret, Beatam parentem, quæ talem filium genuisset, nec se minus Beatâ,

X V
Zelus
extra
scholæ.
limites
effusus

quòd eum audivisset concionantem; Bestissimam si eundem sapiùs audire contingeret. In urbibus verò, ubi per ætatem & ordinem concionari non liceret, pro virili tamen parte pium opus egregiè promovebat. Auditorum salutem, & concionatorum industriam, multâ prece, Numini commendabat, mirè deinde sollicitus, quo isti dixissent, plausu, quis in illis orationis fructus, quis animorum motus extitisset. Cùmque vilus erat orator multitudinis animos acriùs permovisse, advolabat illicò in ejus cubiculum non ut composita, quod vulgò fieri solet, laudatione, hominis mulceret animum, sed de excitis ad veram contritionem & pænitentiam auditoribus, perinde gratias acturus, ac si ipse, privato nomine, eximium aliquod beneficium retulisset.

XVI.
*Studia
 Philo-
 sophia.*

In ipso docendi curriculo, á scholis Grammaticæ revocatus, Turnonem ad studia Philosophiæ mittitur. Intelligebat Religiosum hominem in hac ingenii exercitatione, submissione animi indigere ad comprimendam mentis elationem, si subtilissimæ facultatis argutias faciliè assequeretur; sin minori acumine & perspicaciâ polleret, ad ferendam, æquo ac patienti animo, suam illam ingenii tarditatem. Hujus itaque

que virtutis maximè studiosus, Magistris dicto audientem, & mirè docilem se præbebat; atque ubi argumentatione conatus erat veritatem elicere; eorum demùm placitis velut oraculis assentiebat. Inter disputandum, cùm erat ratione superior, non superbiebat ille; nec juveniliter exultabat; neque itè, ubi causà deterior sua videbatur instabat pugnaciter; aut ignominiam metu, ut fit, disputationem clamoribus extraheret. Et sententiam quidem modestissimè defendebat suam, & cùm solum nodum existimabat, silebat illicò, confectumque planè negotium, bona fide fatebatur. Nec sanè minùs silentem quàm disputantem ornabat istæ verecundia. Sedebat in schola eo vultù ac corporis habitu qui externis adolescentibus modestiam svaderet. Ad prælectiones & exercitationes alias ità animum attendebat, ità colligebat sese, ut simul Magistrum docentem audire, & præsentem Deum intueri videretur.

Verùm nec in ista quoque studiorum occupatione, consuetam animorum salutaris curam omisit, opportunitate usus stationis Turnonensis ad pium opus inprimis idoneæ.

XVII.

*Zelus
tempore
studio-
rum.*

Sub ipsum ferè Calvinianæ hæresis ortum, Franciscus Cardinalis Turnonius in Collegium illud, eleganti & magnifico opere, abs se nuper extructum, homines Societatis induxerat, qui suis simul & externis, liberales omnes disciplinas traderent, & grassantem in vicinis Provinciis pestem, ab ista urbe ejusque confiniis prohiberent. Et viro summè Catholico, deque re Christianâ universâ optimè merito egregiè constitit sui laboris, atque operæ fructus. Etenim socii Turnonenses ex eo tempore, itâ rem Catholicam promoverunt, ac porrò eâ sedulitate, atque constantiâ pròmovere pergunt, ut variis anni temporibus, numero interdum plusquam triginta in vicina oppida & pagos excurrant. Quâ ratione factum, ut cum hæc omnium querela esset, quòd ager Vivariensis præter cæteras Gallia Provincias, Calvinianorum multitudine abundaret, in vicinia certè nullum profus ex ea secta caput existeret. Et Deum quidem optimum gratos, acceptosque habere sociorum labores, vel illud docet, quòd ex eorum numero, unum & alterum laude Martyrii decoraverit.

XVIII. Patrem dico Jacobum Salesum, qui
in

in Collegio Turnonensi Theologiam doceret, Albenacum missus sub finem sæculi superioris ut nutantem ea in urbe Religionem Catholicam tueretur, propter invidiam sacerdotii Societatis, ab Hæreticis cæsus est, cum socio Gvillhelmo Saltamochio adjutore domestico. Et sacra eorum corpora Turnonem postmodum re-
 vecta domi religiosè asservantur, donec Apostolicæ Sedi visum fuerit, quod suppliciter dudum exposcimus, publicos eis martyrum honores, cultumque decernere. Interea Socii præsentem opem ex beatorum pignorum contubernio sentiunt, in Religione amplificanda, excolendisque tum antiquis, tum recentioribus finitimæ regionis Catholicis qui Christianissimi Regis hortatu, & ipsorum industriâ in gratiam cum Romana Ecclesia, postliminio rediêre.

P. Jac. Salesius

Eâ erga proximos juvandi consuetudine. XIX.

JOANNES FRANCISCUS mirificè delectatus, Superiorum permisso, uni è sacerdotibus domesticis comitem se adjunxit, quo cum diebus festis ad erudiendam agrestem plebem, in villas & pagos exibat. Pagum ingressi, Sacerdos quidem in Templum rectâ se conferebat pœnitentium confes-
 sio.

iones excepturus, ille vicatim ostiatimque sedulò conquirebat, qui vellent salu-
tari Sacramento, animi sordes eluere. Et
eos omnes unum in locum congregatos
docebat ritum, Christiano more confitē-
di, atque ad contritionem & anteaetæ vitæ
detestationem hortabatur: mox probè pa-
ratos, instructosque perducebat in Tem-
plum, & sacerdotis ipsemet pedibus suppli-
ces admovebat. Post prandium, dum Sa-
cerdos ad concionem se compararet, ille
interim pueris, & rudiori plebe, titinna-
buli sonitu, convocatis, Doctrinam Christi-
anam & præcepta fidei, ad eorum captum
populariter explanabat.

Ut autem confessionis ille & Eucharis-
tiæ perpetuus vigeret usus, Sanctissimi
Sacramenti sodalitates instituit, quæ in va-
ria loca propagatæ, magnâ hætenùs pie-
tate & frequentia celebrantur. Et in op-
pido quidem Andancæo, cuius Ecclesiæ
jura annexa sunt Collegio Turnonensi,
cùm unum huiusmodi cætum constituif-
set, mirum est quam apud sodales fidem,
adolescens necdum sacris ordinibus ini-
tiatus, quantum imperium obtineret. Die-
bus dominicis domum veniebant cum eo
de rebus acturi, quæ vel ad privatam ani-
mæ

noī sui tranquillitatem ac salutem, vel ad publicam sodalitatii administrationem pertinerent. Si qui lite ac jure contenderent, eum ultro controversiæ judicem deligebant; & ille amicus fori jurgiis, causam, auditis partibus, componebat. Citabantur apud eum rei, qui domi asperiores, familiam ictibus & convitiis vexarent; qui adamarent aleam, & popinas; qui Sanctissimum DEI nomen execrationibus violarent, quos ipse pro ratione culpæ, aut castigabat verbis, aut è sodalitate pellebat. Illi verò hæc monentem & disceptantem eâ reverentiâ ac docilitate audiebant, ut vel Novitios Religioso Magistro, vel Parenti liberos benè moratos adstare diceres,

Philosophiæ curriculum emensus, disciplinas humaniores de more tradidit, eodem planè, quod in docenda Grammatica tenuerat, vitæ Religiosissimæ, & juvandi proximos instituto. Tolosam deinde accitus ut Theologiæ operam daret, ad illa pietatis opera, quæ olim inter studia Philosophiæ adamaverat, eò majori curâ cœpit incumbere, quò jam propius intelligebat Sacerdotii tempus instare. Et decebat omnini præclaris ornatum instrum-

XX.
*Virtus
 sic exercitatio
 nes inter studia
 Theologia.*

Stimque virtutibus, ad amplissimum atque penè divinum munus accedere. Cùm autem ad illud rectè obeundum, rerum cælestium amor & maximè juvent, ex Theologix studio id percipiebat emolumentum, ut cùm disciplinæ aliæ vulgò sensum pietatis obtundent, hæc eundem acuat, & vehementiùs incitet. Itaque mentis intelligentiã limabat simul, & affectum inflammabat. Scholæ exercitationibus, & rerum Theologicarum speculationi statum quotidie tempus dabat; quod supererat otii domesticis ministeriis vacui, orationi tribuebat. Cùmque nec ereptum diurnis occupationibus otium, precandi studium & cupiditatem expleret, divinarum rerum contemplationi nocturnas quoque vigilias adhibebat. Observare id potissimùm licuit in suburbano Campaniæ prædio, quod vacationum autumnalium tempore, nostri à scholis & studiis feriatum de more secedunt. Cùm enim, ea tempestate, in illam amplitudinem, quæ nunc visitur, ædes laxatæ non essent, singula sociis singulis conclavia non superabant. Eâ occasione unus è contubernalibus, qui post multos annos rem nobis ipse narrabat, advertebat B. JOANNEM FRANCISCUM singulis noctibus, le-

vi somno recreatum, silentio, cubili, exi-
re, & maximam noctis partem, in ora-
tione perstare. Rei admiratione obstupe-
factus, monuit unum ex antiquioribus
Patribus, qui tunc socius in villa degenti-
bus præerat. Atque ille eximia viri vir-
tutis optimè conscius, noli, inquit, oran-
ti obstrepere, & svavissimam cum DEO
consuetudinem inhibere. Erit, erit ali-
quando tempus cum socii istius tui san-
ctitatem Festo ac solenni die celebrabit.
Nobis certè qui caelestem senis hujus sa-
pientiam asperamque vitæ duritiem pro-
bè perspectam habuimus, minimè dubi-
um est, quin singularem B. JOANNIS FRAN-
CISCI Sanctimoniam, futuramque nomi-
nis ac famæ celebritatem, divino instin-
ctu, afflatuque præferent.

Ex eo pietatis sensu submissio animi, ac
modestia oriebatur. In convictu etiam
Religioso plurimum eiusdem generis homi-
num, ut quisque ingeniosior est, ita amat
cum amicis familiariter & acutè joculari. At
nemo est qui velit hujusmodi, seu dicacitati,
seu argutis patere, & qui ex æmulatione
ingenii, non conetur joco repellere. Unus B.
JOANNES FRANCISCUS argutè in se, ac facetè
dicta leni excipiebat risu, nec verbum un-
quam

P.
Frans.
Tarbe.
Expro-
vinc.
Tolos.

XXI.

quam cavillantibus reponerat. Diceret, ut alii plausu; ita ipsum sui contemptu, ac ludibrio delectari. Ex eadem laudis humanæ despicientiâ, à moderatoribus enixè contendit, ut à studiis Theologicis ante finem quadriennii removeretur. Erilli, cum non ambigerent hominem ad vitæ genus humile, & operosum à Deo vocari, ejus tandem votis, ac diuturnis precibus annuerunt. Quod sanè quantam arguat submissionem animi, qui res Societatis nôrunt satis intelligunt.

Itaque monitus, ad Sacerdotium ut se compararet, quamquam illud cupidissimè expetebat, ancipiti tamen spem inter & metum, cogitatione distractus, coepit amplissimi muneris momenta omnia diligenter expendere. Nam & suæ conscinetiâ tenuitatis, ac Sacri Ordinis reverentiâ, ab eo refugere videbatur; & ingenti proximis juvandi studio, ad illum se vehementer sentiebat impelli. Inter has fluctuantis animi curas, vicit tandem charitas & ratio salutis animarum. Etenim modestè professus suam illam tenuitatem, DEUM optimum contestatus est, se eius duntaxat, ac proximi gratiâ, ad mysterium altaris accedere, fautoremque & adiutorem spera-

*Fit Sa-
cordos.*

sperare illum, cuius unius gloriam, in ad-
eundo sacro munere propositam habuif-
set. Hoc religionis sensu ad Sacerdoti-
um euectus, eodem deinceps solitus est
sacrificare. Quoties peragebat rem divi-
nam, effluebat in vultum, totumque cor-
poris habitum, interior ille pietatis ac-
mentis affectus, unde se protinus adstan-
tium in animos effundebat. Affirmabant,
qui primum sacrificanti adfuere, ea se spi-
ritus dulcedine delibutos, quam vix inti-
mis præcordiis continerent. Et quam-
quam plerique Christianorum, longiores
in sacris mysteriis fastidiunt mores, fate-
bantur omnes deinceps, sacrum quod il-
le faceret, licet interdum plusculum pro-
duceretur, nec tædium planè, nec Sati-
tatem afferre.

Postquam Sacerdotium iniit, oportu-
no jam subsidio ad salutem animorum in-
structus, omni curâ cœpit in nobilissimum
opus incumbere. Et quoniam reliquum
vitæ tempus quod fuit annorum omnino
tredecim, in campestribus ferè Missionibus
exegit, præter, menses aliquot, quibus iden-
tidem in Collegiorum otio, vires ex diu-
turno labore reficiebat; res ab eo domi

XXII.

*Missionibus
campe-
stribus
se addi-
cit.*

&

& foris: sive; in pagis & in urbibus sanctè gestas separatim prosequemur. Rusti quidem, asperrimi in Diœcesibus Vinnensi, Aniciensi, & Valentina, Vivariensium ad Velaunorum montes Apostolicis excolendi laboribus obligèrè. Cùm autem hyemè ferè, montium incolæ pruinis ac nivibus, agrorum culturâ prohibiti. in mapalibus ac ruguriis otientur, hanc ille tempestatem: ad ea loca peragrandâ, aptiorem existimabat. Itaque ubi primùm, exeunte autumno, montium cacumina nivibus albescebant, in designatam stationem, quantumvis arduo ac difficili ascensu, illicò evolabat. Nec mora; templum adibat, quàmquam plurima nive & imbre perfusus, ut suscepto operi, Dei præsidium opemque deposceret: & si fortè aditus non pateret, diù multumque, pro templi foribus, frigido sub aere, supplicabat. Eo in habitu situque non semel inventum, vix quidem, parochus & rustici in hospitium compellebant.

XXIII.

*Vita
insti: ut
in Mis-
sionibus.*

Hanc porrò in montanis illis Missionibus, vivendi normam tenebat. Summo mane rusticæ plebi, Christianæ doctrinæ capita explanabat. Tum per confertam multitudinem, ad sacrum Pœnitentiæ tribunal accedens, incredibili patientia donec

in

in concionem ascenderet, confitentés audiebat. Post meridiem, ex facultate hominibus Societatis eo loco concessa, faciebat, sacrum; nisi ob penuriam alterius Sacerdotis, ante lucem jam fortè peregerat; mox è sacrario se subducens, ad vires utcumque reficiendas, tenuem ac parabilem adhibebat cibum. At vix mensæ assederat, cùm vel in templum revocabatur, ut confitentibus navaret operam; vel aderant ex condicção, rebus ut animis dissidentes, quorum ille, pomeridianis horis, lites omnes ac controversias dirimebat. Sub vesperam iterum concionabatur. Mox levi cænula contentus, ac plerumque incœnatus, ad mediam usque noctem, aut confitentibus dabat aures, aut orationi vacabat. Atque hoc vitæ institutum, & duritiem, eâ constantiâ tenuit, ut mirum planè foret, hominem inediâ vigiliisque confectum, tam gravibus ac diuturnis animi corporisque functionibus parem fuisse. Patuit illud imprimis cum inter concionandum, deficientibus non semel viribus, adstantium brachiis efferendus è templo fuit.

Nec minoribus conflictabatur ærumnis inter viarum difficultates, quàm in ipsa statione; sive ex uno pago in alium missio-

D

nis

XXIV.

*Itineri
difficul-
tates.*

nis obeundæ gratiâ, iter haberet, sive circumpositas dein templo principi casas & tuguria concursaret. Pedes semper iter conficiebat, & quando ab iis, qui ad se evocabant, equus submittebatur, famulo in jumentum imposito, ipse pedibus ambulabat. Occurrebant frequenter, ut est locorum natura, montium altitudines, rupium asperitates, viarum plana irâ nivibus contacta, ut nec semita ulla neque hominum, aut animantium vestigium ullum extaret. Quæ ille incommoda, non minori alacritate quàm constantiâ superabat. Narrabat socius, cum nimbo ac caliginoso celo stationem aliquando mutarent, & adhuc à viæ termino procul abessent, irruente nocte repente oppressos. Et ille Patrem hortabatur, nè per hæc loca & tempora, iter prosequerentur ad pagum diverterent quem propè conspiciebantur, ubi tutò apud amicum hospites pernoctarent. Cui Pater at Missionem, inquit, in crastinam lucem indicimus; & præmonita plebs ad matutinum sacrum verba facturos haud dubiè præstolabitur, quam eo fructu & emolumento, per nostram incuriam ac timiditatem, plane carere non decet. Maeste virtute atque

que constantiâ Pater; præbit Custos Angelus, & DEUS ipse, cujus causa agitur, omnibus ereptos periculis ad destinatum locum traducer incolumes. Et simul pallio se involvens, baculæque nitens gradum accelerabat. At ingruentibus tenebris, recentique nive vestigium crebrò fallente, laterū tenus immergebatur; & vix unā congeriē evaserat, cum præceps in aliamolvebatur. Augebant nocturnos metus clamores luporum è vicino nemore ululantium. Socius interim vires omnes nervosque contendens, quanquam loco & tempore perfrigido, sudare, vix, è lassitudine, spiritum ducere & suam utriusque confidentiam acculare. Pater hominem blande compellans, en tempus aiebat, quo patientiæ merito augeamur. Nefas omnino oblatam divinitus, durum aliquid tolerandi, occasionem amittere. His dictis mutuò excitati, vires utcumque & animum revocarunt; unòque nivis candore itineri prælucente, enecti frigore, atque extremo penè spiritu exangues, tandē in hospitium pervenere.

Neque verò hac vice simplici, sed quoties ab uno loco in alium, sacra Missionis munia transferebat, in eas coniectum angustias socij affirmabant. Cùm enim

XXV.

ex uno pago aut oppido discessurum infecta negotia, & residua contentium turba ad multam diem morarentur, in eadem noctis & viarum pericula sepius incurrebat. Quam autem parum idonea, in asperis montibus, occurrerent diversoria ad recreandum hominem inedia & lassitudine confectum, æquum est existimare. Nullibi tamen diversabatur jucundius, quàm ubi pluribus incommodis premeretur. Cùm nocte quadã, ad agreste gurgustium divertisset, in quo nihil ad vescendum, præter cibarii panis frustula, ad cubandum nihil præter aliquod paleæ fasciculos suppetebat; nã satiùs fuerat, exclamat arridendo comes, in eo quem prætervecti sumus, pago subsistere, ubi contigisset paulò liberaliùs hospitari. Atqui nos, exceptit Pater, qui Christi exemplo, erudiendis pauperibus vitam addiximus, liberaliùs nunquam accipimur, quàm cùm rerum omnium penuriã laboramus. At ærumnas & labores huiusmodi divinum Numen fructu uberi mitigabat.

XXVI.

Ea erat de sanctimonia B. REGIS omnium ubique existimatio, ut simul adfuturum illum fama vulgaverat, maxima hominum multitudo audiendi causã ad

con-

condictum diem & locum ex omni
 circum regione conflueret. Suis illa quo-
 tidie lectis & pagis effusa, ita matutinis
 & vespertinis horis, Templum opplebat,
 ut inter festum profestumque diem, nihil
 planè discriminis interesset. Alii intentis
 in concionantem oculis animisque, ab e-
 ius profus ore pendebant; alii orationis
 gravitate permoti, antea actæ vitæ crimina,
 perpetua concione, deflebant. Mox ubi
 è suggestu descenderat, in Pœnitentiæ sub-
 sellium irruebant, atque ad eius pedes ab-
 jecti, hominem, dies totos, eâ frequentia
 cingebant, quæ vix liberû vescendi ac quie-
 scendi spatium daret. Quin immò cum
 perfecto jam opere, ex una statione mi-
 graturus esset in aliam, & recens multi-
 tudo continenter accurreret; nè ad con-
 stitutam diem, indicto jam cœru, abesset,
 inter ambulandum confitentibus præbebat
 aures. Præibat Pater, eius qui primus
 occurrerat, excipiendæ confessioni inten-
 tus; sequebatur rusticorum agmen, ocu-
 lis humi demissis, Rosarii globulos de-
 currentium; cumque unus ritè noxarum
 fuerat absolutus, alter alteri succedebat.
 Nonnulli etiam Missionis tempore, acces-
 su exclusi, ut eo beneficio ipsi quoque frue-

rentur, abeunti se ultro, per nivales, & devios montes, itineris aut duces, aut comites adjugebant. Et constat eorum aliquos, ut peccata animique molestias in eius auribus ac sermone deponerent, nullo cibo & potu, per sex leucas integras hominem prosequutos. At non modò qui spontè accederent, admittebat ille per humaniter, & patienter audiebat; sed quos inveterata peccandi consuetudo retraheret, aut metus ac rei difficultas prohiberet, singulari solertia, mulcendo, increpando, alliciebat ad se, & ad Pœnitentiam pertraherat.

XXVII. Expetebatur certatim à plebe & Parochis: cumque pagus unus, aliquandò per nuncios, eum ad se multis precibus invitaret, & ille tunc quidem præstò esse non posset, lacrymassè palàm ferunt; seu fidem miraretur hominum, DEI regnum tam sollicitè quarentium, seu vicem doleret suam, quòd parvulis enixè rogantibus, caelestis doctrinæ pabulum dividere non liceret. At ij quibus spes nulla erat, virum DEI suos invicos & oppida evocandi, ne præclaris eius documentis carent, ad eum sese ex locis remotissimis conferebant. Cùm, die quadam, Templum

plum aditurus domo pedem efferret, occurrit advenarum manipulus; è quorum numero unus; ne gravère, inquit, Pater optime, confitentes audire; nam duorum dierum iter, hoc est leucas omnino duodecim ultrò confecimus, ut nos Pœnitentiæ Sacramento, & salutatibus monitis impertires. Ille gratiis DEO actis, qui laborum suorum fructus longiùs spargeret, ad virtutem & pietatem pro concione eruditos, ac ritè Pœnitentiæ expiatos remittit in patriam. Nec minori cura homines inter se quàm cum DEO iplo in gratiam reducebat. Pagorum oppidorumque domos singillatim obibat, & si quæ familia à se invicem animis aut litibus diffiderent, eas ille, omni ope, in concordiam revocabat: tenuiores præsertim adversus potentiorum injurias, suo etiàm periculo, tuebatur.

XXVIII

Agebat de more in uno Occitaniæ pagus, cùm trepidè nuntiatur militum turmam adventare. Rustici subito timore perterriti vasa colligunt, convectaque in Templum, prædantium cupiditati maturè subducunt. Milites pagum ingressi desertas domos, rebusque omnibus vacuas & nudas offendunt. Latebras suspicati ad

Templum rectâ contendunt. Jamque
 valvis ac repagulis vim parabant, cum Pa-
 ter ex tumultu rem interpretatus, per me-
 dios armatos celeriter advolat, templique
 aditum occupans, nec pudet, inquit, patri-
 cam supellectilem misere gentis invadere,
 & sacrum asylum dextris rapacibus violare?
 At per meum latus irrumpetis in Tem-
 plum, & ego hîc pro paupercula plebe, cu-
 jus mihi salus à Deo credita est, libenter
 moriar. Illi, seu religione loci, seu fortis
 æquè ac pij Sacerdotis reverentiâ permoti,
 cohibuère impetum, & pago protinùs ab-
 scessere.

At non perinde valuit, apud milites Cal-
 vinianos, Catholici Sacerdotis authoritas. Dû
 audiendis confessionibus alio in pago vaca-
 ret, ecce subitus è vicina domo nuncius
 admonet, milites cuncta miscere, hospitem-
 que eò vexare, ut tumultum & strepitum
 pactâ pecuniâ redimat. Ergo hominis vi-
 cem miseratus, festinus accurrit, vociferan-
 tes blando sermone delinit, & ab infe-
 renda injuriâ multis precibus dehortatur.

Illi, virum Religiosum irrisione sibi-
 lisque explosum, in malam crucem abi-
 re jubent, & recedentem ad sua, cepis in
 caput impactis, magno convitio insequun-
 tur

Centurio, re intellecta, venit ad Patrem, facinus indignum exclamat, rogat obsecratque, ut pœnæ genus in reos ipsemet, pro arbitrio, statuatur. Pater, nè hæc qualicumque vindictæ specie, oblatam patientiæ palmam amitteret, supplicium omne à fontibus deprecatur. Docet se Christianum concionatorem, non probri sed beneficii locò, contumeliam ducere: juvare ad commendationem Religionis Catholicæ, suum istud mansuetudinis & Charitatis exemplum: ex eo conjecturam facturos Calvinianos milites hanc demum esse germanam Christi Religionem, quæ ex optimi Magistri præcepto, injurias condonaret: agere se dumtaxat rusticorum causam, unumque illud enixè contendere, seriò ut edicat nè quis miscellam gentem rapinis aut convitiis vexet, atque in eum, qui secus fecerit, gravius animadvertat. Centurio hominis mansuetudinem ac patientiam admiratus, quod exoptabat, abundè perfecit.

XXIX.

Verùm non id spectabat solum, ut dum in villis ac pagis moraretur, omne genus hominum ad vitam sanctiorem alliceret; sed imprimis dabat operam, ut sua illa documenta firma in posterum ac stabilia per-

permanerent. Instituebat ubique Sanctissimi Sacramenti Sodalitates, quarum ope, perpetuus Confeſſionis & Eucharistiæ vigeret usus. In privatas domos morem inducebat, ut ad serotinas preces antequam cubitum descenderent, tota familia conveniret. Inter exponenda Doctrinæ Christianæ præcepta, ut profanas cantiunculas ablegaret, jubebat pueros ac puellas, pia, de mysteriis fidei, carmina eisdem musicis numeris alligata palam in Templo recitare. Et illi tum piorum carminum suavitate illecti, tum ut ea quæ didicerant, memoriâ firmiter retinerent, eadem deinde in pagis & in agris, in sylvis & montibus concinebant. Informatâ in hunc modum, ad omnem virtutem & pietatem, rusticana plebe, ad excolendos in urbibus ejusdem generis homines, curam potissimum conferebat.

XXX.

Apostolici laboris in Urbibus

Cum enim suam omnem operam infirmis quibusque vitæ Apostolicæ ministeriis devovisset, erga vilissima Christianæ reipublicæ capita, charitatem & misericordiam exercebat. Dominicis festisque diebus, famulitium omne, & rudiores opifices, Christianæ fidei mysteria edocebat; aut certè concionem habebat, ad caput

ptum
accor
Ani
bus;
stitio
temp
rarii,
tation
illud
ædibi
Civin
mari
ejus
dum
dum
ctare
que
que
eius
ri, v
JOAN
cieta
fitu
rus,
aliqu
sentu
lacry
su,

ptum huius generis hominum, maximè
 accommodatam. Mospelii præsertim, &
 Anicii, in urbibus, populoque frequenti-
 bus; quò ut plurimum in Missionum ju-
 stitio, secedebat, concursu multitudinis,
 templa fervebant. Nam artifices & ope-
 rarii, festorum dierum otium in compo-
 sitionibus, & ludis contererè soliti, jam
 illud ferè Parris audiendi causâ sacris in-
 ædibus collocabant. Neque verò solum
 Civitatis vulgus, sed viri, fœminæquæ pri-
 mariæ, Sacerdotes, & Religiosi homines,
 ejus sanctimoniz famâ exciti, ad audien-
 dum accedebant. Et quamquam plebis
 dumtaxat institutionem ejus omnis spe-
 ctaret oratio, tamen ad eò veris gravibus-
 que sententiis, tamque appositè ad cujus-
 que sensum, ingeniumque dicebat, ut ex
 eius concionibus, omni hominum gene-
 ri, vitæ sanctionis documenta suppeterent.
 JOANNES quidem Fillæus Tolosanz So-
 cietatis Provinciæ, ea tempestate Præpo-
 situs, cùm Collegium de more inspectu-
 rus, Amicium advenisset, in concione
 aliquando adfuit, & eo quidem pietatis
 sensu, eaque spiritus dulcedine, ut planè
 lacrymas non teneret. Atque in digressu,
 conversus ad socium, non miror, in-
 quit,

quit, ad istum hominem tantos fieri concursus: ego certè, si privatus hinc degerem, nullam ejus seu orationem seu Cartheesim omitterem, nec quatuor leucarum itineri parcerem, fas ut esset dicentem audire. Quæ Beati REGIS commendatio maximum habet pondus, maximam fidem à gravissimo præstantis viri testimonio, qui variis temporibus, plures Galliæ Provincias administravit. Hanc autem Christiano oratori laudem haud falsò fuisse collatam docebat eventus.

XXXI.

Dum verba faceret, crebri audientium gemitus suspiriaque; exeuntium deinde triste silentium, vultusque humi defixi significabant, eos oratione permotos, vitæ morumque mutationem seriò meditari. Patrem alii domum è vestigio prosequerentur, alii postridiè manè adibant, recognitisque ad ejus pedes, ac declaratis totius antea vitæ noxis, è vitiorum ceno penitus emergebant. Si quem autem gravioris criminis, aut pravi consuetudinis notâ insignem in urbe noverat, non illum quidem, ut nonnulli concionatores solent, tacito nomine perstringebat palàm, & subobscuris indiciis delignabat; sed ex Christi præcepto, privatim domi conventu,

ad morum emendationem, & pœnitentiam, hortabatur. Hanc autem maxime rationem inibat, ut pro cuiusque ingenio & conditione, verborum interdum blanditias, interdum aculeos adhiberet.

Anicii, negotiator opulentus, idemque in nequitia obfirmatus, B. REGIS non aliam ob causam pessimè oderat, quam quod ille vitia acrius insectaretur, & flagitiorum occasiones atque illecebras, à vulgi consuetudine amoveret. Pater hominis sibi Deoque conciliandi mirè sollicitus, & molles ad ipsum aditus, & molliandi tempora captare; submittere dentidem, sive ex urbe sive ex agro, amicos emptores; coëmere ipse ex ejus mercibus, quod ad pauperem vestitum, & supellectilem usui foret; amicè etiam de rebus consulere, quæ ad eorum curam, alimenta, & domicilium pertinerent. Ubi sensit mercatorem hujusmodi officiis capi ac deliniri, rerum Divinarum mentionem paulatim injicere. Quid juvabit, dicebat, istas tibi opes comparare, si anime facias jacturam tuæ? & rursus. Non piget fragiles fluxasque merces, rot laboribus, periculisque conquirere: & piget, propter cælestes divitias ac sempiternam felicitatem.

felicitatem, laborem exiguum sustinere.
 Mercator his tandem monitis, atque hortationibus emollitus, sanctioris vitæ consilia meditatur; & vicissim ipse Patris aedendi opportunum tempus explorans, in eius cubiculum aliquando tacite obsecratur, ad viri Sancti pedes subitò jacens, illius in auribus, multo fletu multisque suspiriis, totius vitæ peccata deponit. Pater hominem noxas ritè confessum, & in futurum probe præmonitum, jubet pœnitentiæ locò, semel orationem Dominicam recitare. Ille attortus indulgentiâ, heus, inquit, quam impar est brevicula ista oratio scelerum meorum numero, & atrocitati! Rectè ais, subjicit Pater, at ego quotidianâ per dies quadraginta verberatione, reliquam DEO vindici pœnam, tuo nomine, libenter exolvam. Auxit stuporem tantum charitatis exemplum, hominemque ita permovit, ut constanter ex eo die, in omnibus pietatis ac vitæ Christianæ officiis, DEO adjuvante, persisteret.

XXXII.

Longè alia ratione protervum adolescentem, ad meliorem frugem & modestiam revocavit. Terebat ille frequentius limina nonnullarum puellarum, quarum conficien,

scien
 rab.
 lus
 stin
 fuif
 pro
 fanu
 hen
 nè
 Ad
 egro
 scer
 gali
 acce
 tum
 tum
 bat,
 nor
 boru
 post
 licita
 it, u
 mos
 mar
 quor
 dicit
 taru
 terri
 dace

scientiam B. JOANNES-FRANCISCUS moderabatur. Monuit eum per amicos sedulius pastor, ut domo ista in posterum abstineret: & cum dicto obediens minime fuisset, Pater Christi zelum imitatus, cum profanos negotiatores Templo ejecit, vesanum amatorem, istuc improviso deprehensum, ita coercuit, ut ex illo die, plane nunquam, eas in aedes intulerit pedem. Ad solita aliquando pietatis opera, domo egressus, in mulierculam incidit, quæ obscenitatis impurisque verbis, cum una gregalium rixabatur. Pater ad illam sensum accedens, collectum, extremis digitis, luctum in os vociferantis immittit. Illa contumeliam non ferens jam ira effervescebat, cum viri sancti reverentiâ, & vicinorum plausu, convitioque deterrita, verborum obscenitatis veniam petiit, sequens posthac cautiorem in loquendo fore pollicita est. Scilicet viro DEI mos ille fuit, ut nequitiam induratos mortalium animos, nunc patientiam, nunc constantiam domaret. E multis pauca retulimus. Sed quoniam, ab eo defendendæ feminarum puritatis, incidit mentio, fuit illa certe curarum ejus pars altera, ut perditas metetriculas à turpi & nefario questu abduceret.

Eam

XXXIII. Eam, certè vim ejus orationi Divinum
Zelus in Numen tribuebat, ut viles animas volu-
conver- ptatum cœno altè infixas, uno interdum
sione mu- aut altero verbo, limo extraheret, &
lierum omnem honestatem, ac pudicitiam revocaret.
perdita- Si quam latitare alicubi noverat
tum. aderat illico; & rationibus, minis, precibusque commotam, demùm è latebris educebat. Monspeli quidem, in viis extra urbem publicis, ubi viatorum contentiæ insidiabantur, diligentissimè conquisitas perducebat in urbem, neque erubescere ipse, quod de Beato Parente Ignatio memoratur, luce palam antecedere, ac perductoris, quodammodò, munere fungi. Quin etiam venit in mentem aliquando, imitari Sanctissimum Anachoretam qui ex eremo, statis temporibus, Alexandriam accedens, Civitatis lustra, ac prostibula, divino sapè impulsu obibat, ut flagitiosis mulierculis pudorem, ac continentiam svaderet. Ira sanè B. REGIS, pio ac sapienti socio comitatus, loca identidem famosa lustrabat, & procaces scæminas, nunc sermonis gravitate, nunc viri atque metu, pudicam ac tutam in domum ex ea propudio abducebat. Nec minori constantiâ privatorum scrutabatur ædes, ubi

ubi muliercularum genus illud se-
 veri intelligebat. Earum in unam cum
 aliquando adisset, Dominus rem suspi-
 catus, officii simulatione, venienti ad li-
 men occurrit. Atque ubi Pater sui cau-
 sam accessus exposuit, indignatus ille ex-
 clamat injuriam sibi fieri, pudicam do-
 mum esse suam, & si minus honesta fo-
 ret, rei inquisitionem, ad virum Religio-
 sum, non utique pertinere. Pater, nullis
 verborum officiis, aditum eblanditus, ho-
 minem manu repente correptum, vehem-
 enti impetu, exturbat à limine: & si-
 mul domum ingressus, latibula omnia,
 angulosque diligenter explorat, inventam-
 que demum prædam, hospite frustra re-
 clamitante, ædibus abigit, & ad proximam
 continentie septa compellit.

Cum autem probè intelligeret eiusmodi
 di scæminas, tum ex vitiosa consuetudine,
 tum ex egestate facile ad ingenium redi-
 te, eis tutum domicilium, & certa inpo-
 sterum alimenta curabat. Honestis ma-
 tronis, habendas alendasque, dividebat,
 tam propensa omnium voluntate, ut vel
 earum una, modò quindecim, modò vi-
 ginti, sub eodem tecto, fida & amica cu-
 stodia contineret. Ipse corrogatis perur-
 be

*Domus
refugij.*

6)(50)(9) die. nubis!
bem pecuniis, & muliercularum penuriam, & piarum hospitem charitatem, ac sollicitudinem sublevabat. Locum certe illis excipiendis parare cœperat, qui tamen, iis temporibus, ad exitum fastigiumque perducere non potuit, donec, eo de cœlis opus promovente, amplissima, Montepelii, Anikiique constructa sunt aedes [Refugium vocant,] in quibus hujusmodi feminæ, sub claustris & sanctimonialium virginum disciplina cœrentur.

At ista omnia neque tentata, neque perfecta, absque gravi capitis discrimine, intelligunt ij quibus notum, furentes quid amassii possint. Non semel consuetas praedas agenti occurrere nefarii amatores, nunc obverso in pectus sclopeto, nunc stricto gladio mortem minitantes, ni jam comprehensas, absque mora, dimitteret. Sed hominem magnæ animæ prodigum, ab hujusmodi charitatis officiis nulla pericula deterrebant.

JXXV
XV. Nocte quadam, subitus in Collegium rumor ex Urbe diffunditur, impuros graffatores in ista mulierum pœnitentium septa, impetum facere. Advolat illic, ad Collegii Rectorem; enixè contendit, sibi ut liceat misello gregi opitulari. Do-
len-

lendum, ait, præclarum opus multo labore excitatum, nequitiâ paucorum hominum, una nocte deleri. Rector primùm abnuere, periculum exaggerare; deinde ratus furentium proterviam, viri Sancti reverentiâ, comprimendam; ac sibi fortè vitio culpaque vertendum, si cætus ille disturbaretur, DEO ut propitio, exiret, tandem indulfit. Ille pallium raptim indutus ad januam properat, & uni amicorum, qui fortè accurrerat, vale, inquit, Pater charissime, & si quid humanitus mihi contigerit, cura, amabo, quadraginta aureos, quos apud Patrem rei domesticæ curatorem deposui, piorum hominum liberalitate collectos, his meis Penitentibus erogandos. Domo egressus, vix aliquantum via processerat, cum ei nuntiatur impuros ganeones, honestorum civium concursu, & clamore absterritos, inter noctis tenebras, variis itinibus, recessisse. Redeuntem amicus ille joco excepit; equidem, ait, in conflictu perituum te augurabaris, qui testamentum ritè conscripseras. Optaverat nimirum, sanguinem, quem pro religione non liceat, pro tuenda saltèm castitate profundere.

Neque sanè eo loco, nec aliàs sæpè,

XXXVI.

Li. 2.

defuit

defuit ipse occisioni, sed ipsi occasio defuit. Procaces quidem adolescentes B. REGIS, sive quod suos ab illis amores abstraxisset, sive aliam ob causam, subirati, cum plagis & verberibus, malè mulctare constituunt. Atque ut res tutò perageretur, fustibus ac pugionibus armati in Collegium veniunt, ut dum alii Patrem caderent, alii occupato aditu, omne tum externorum, tum domesticorum auxilium prohiberent. Nec mora, è cubiculo ad januam evocant; & ille ratus homines, ad peccata confitenda, accedere, janitorem monet, ut eos in Templum intromittat, se quantocyus affuturum, Vergebat in vesperum dies, & Templum de more præclusum, atque orationis vacuum, hominibus ad omne facinus paratis, idoneam sanè præbebat perpetrandi sceleris facultatem. Pater, ubi descendit, ex ipso sacrarii limine, stantes in extrema Templi parte ac mussitantes conspicatus, fraudem planè subodoratus est; nec tamen animo concidit, aut retulit pedem. Adorato, de genu, Sacramento, ad eos retà contendit, & singulari vultûs modestiâ, ac verborum comitate, honorificæ salutationis causam, exquirat. Illi, ad vi-

ri Sancti conspectum veluti deprehensi
 obstupescere, & protinus odium omne
 ferociamque deponere. Unus cæteris
 confidentior, vi quidem sibi & manu
 temperans, at verbis asperioribus in Pa-
 trem invecus, zeli imprudentiam, & con-
 cionum acerbitatem accusat. Pater, ubi
 admirabili securitate audiit expostulatio-
 nem, mores eorum vicissim minùs pu-
 dicos, ac moderatos, tam acri & vehe-
 menti oratione perstrinxit, ut illi proxi-
 mus animo ac voluntate mutati, in ejus
 se potestate fore, atque ad eluendas, sa-
 lutari confessione, animæ maculas, cer-
 tissime redituros pollicerentur. Nec pro-
 missis defuit fides. Siquidem duo ex illis post-
 ridie manè convenère Patrem, & pecca-
 ta apud illum ritè confessi, oblatam, ju-
 venili licentiâ, populo offensionem, unâ
 cum anteaactæ vitæ maculis abstertere,

Huic studio juvandi proximorū animas, xxxvix
 corporum cura succedebat. CHRIS
 Visuntur paspe-
 passim Galliarum in urbibus, hospitaes riam.
 pauperum domus; aliæ excipiendis men-
 dicis valentibus, agrôtis aliæ, aliæ alen-
 dis pueris ac puellis egentibus destinatæ.
 Verum non eadem providentiâ juvantur
 ij, quos aut morbus ab opificio exer-
 cendo

cendo prohibet, aut egestatis pudor domi continet, omni ope ac subsidio destitutos. Erga illos B. JOANNES-FRANCISCUS præcipuam sollicitudinem, ac misericordiam adhibebat, eâ ubique plebis gratulatione, ut vulgò Pater pauperum diceretur. Inprimis cætum ex opulentis, & optimatibus fœminis conscribebat, [matronas jam misericordiæ vocant] quæ per alternas hebdomadas, sortitæ vices, egentium domos invisebant; & sanis quidem cibum ac potionem, agris paratum domi jusculum sedulò ministrabant. Ipse domi officinam instruxerat suis distinctam loculamentis, ubi emendicatas reponebat vestes, stragula, lineamque ac cannabinam supellectilem, quam deinde, pro singulorum egestate, petentibus dividebat. Neque verò erubescibat interdum hujusmodi exuvias, deficientibus bajulis, aut pallio rectas, aut palam humeris sublatas, modò ad privatas domos, modò ad Xenodochia deferre.

Venerat aliquando Fontem-coopertum, cognatorum rogatu; & mos erat diebus singulis, domesticis negotiis perfuncto, è circulo se subducere, ut jacentes sive privatis in ædibus, seu publico in hospicio, paupe-

pauperes & iuaret eleemosinis, & amico colloquio recrearet. Stramineas quin etiam culcitræ, & culmorum fasciculos ostiatim corrogatos, luce palam, in eas domos, suis ipse humeris conuehebat. Eo in oppido, per id tempus, Ambræa legio stativa habebat; & Pater ad instituta charitatis officia quotidie rediens, in milites otiantes ac ludibundos, sæpius incidebat. Illi virum Religiosum, palcarum manipulis, onustum conspicati, militari passim licentiâ, irrisione insectabantur & sibilis. Quorum tamen convitio, aut cognatorum precibus, adduci non potuit, ut ab incepto desisteret.

Nec minùs strenuè negotia pauperum, xxxviii. quam corpora curabat. Si quando tenuiores opifices, viduæ, ac pupilli, aut suâ ipsorum inopiâ, aut divitum gratiâ, potentiâque oppressi, iudicum aditu ac tribunaliibus excluderentur; confugiebant ad Beatum REGIS, eoque apud illos Patrono, & interprete utebantur. Hac stipatus turbâ, primò quidem ministris forensibus supplex, eorum operam, absque ulla mercede, misellis hominibus conducebat. Tum iudicum subsellia obibat ipse; aut impetrata, domi, comoda admissio-

ne, charissimorum clientum causam, & supplicibus commendabat verbis, & exquisitis rationibus tuebatur. Ac si quis fortè obiiceret, litium illam ac rerum civilium procuracionem, à nostro vitæ instituto alienam esse; non hominum utique, aiebat ille, sed DEI Patris pauperum hanc esse causam; nec civilia planè, sed sacra videri hujusmodi negotia, cum, ex veteri sapientum effato, sit res sacra miser.

*Cura
detentorum
in carcere.*

Eadem illis qui carcere detinebantur, exhibebat charitatis officia. Patronorum scilicet præsidio destitutis aderat ipse, consilio, operâ, favore; neque à iudicum limine recedebat interpellator assiduus, donec eos vinculis exemisset. Ubi verò avaritia creditorum obstaret, ut sua illa charitas nemini fraudi esset corrogatis per urbem elemosinis, eorum nomina dissolvebat. Cùm autem miserorum libertatem impetrare non liceret, quod unum supererat, amicis piisque sermonibus, & sacramentorum usu, eorum levabat ærumnas. In ipsa etiam reorum ergastula, situ & pædore horrida, nauseante licet stomacho, animosè ingressus, mœrentes afflictosque ad patientiam hortabatur, & longa

longa jam calamitate mollitos, Pœnitentiæ Sacramento expiabat.

XXXIX.

In hujusmodi charitatis officiis plures jam annos, singulari constantia, partim in urbibus, partim rure consumpserat; cùm anno hujus sæculi quadragesimo, appetente hyeme, ad montanas missiones de more profectus consuetis ministeriis nonnullos pagos excoluit. Cumque stationem, circa Christi natalitia, mutaturus esset, subitò venit in mentem, nec sine DEI numine, Anicium, vicinam in urbem excurreret. Ex itinere divertit ad prædium, in quo nostri die illa à studiis feriatu tantisper animum relaxabant. Ad ejus conspectum exilire gaudio socii, gratulari quòd per festos dies proximos, eius consuetudine fruituri sint. Atqui homini, subijcit ille, missionis procuratione implicato, ea maxime tempestate, otioso esse non licet; & mihi, vicinis in montibus, mei rustici præstolantur, diem Christi natalem celebraturi; quos grave piaculum fuerit, eo tempore, divini verbi pabulo, & sacrorum mysteriorum communionem fraudari. Interim cùm unum ex patribus seduxisset, tibi verò, inquit, amicorum charissime, hujus mei adventus causam

Mortis causam libenter aperiā. Præfagit ani-
præsenſio mus, diem mihi vitæ ultimum immine-
 re, ad quem ut meritè compararem, o-
 pravi dicta omnia, facta & cogitata apud
 te, salutari confessione, quàm acerrimè
 retrahere. Ille seu metum, ut tunc
 quidem existimabat, seu intempestivam su-
 spicionem abstergere conatus, cum perstan-
 tem in sententia videret, suam demùm
 operam amicissimè pollicetur. Itaque ut
 domi incognitus lateret, & mutua salu-
 tationum officia declinaret, sub vesperum,
 urbem ingressus, explorandis animæ lace-
 bris, & rationibus cum summo iudice
 subducendis, triduum integrum vacavit.
 Quo elapso, ei, pœnitentiæ ministrum
 delegerat, Sacerdoti vel minimas totius
 vitæ noxas, tanto sensu pietatis exposuit,
 ut facilè intelligeretur, eum jam à mor-
 tali vita discessum, in cœlestem patriam
 meditari.

XI.

Sub confessionem, ab eodem Sacer-
 dote interrogatus in quam diem, reditum
 ad missiones distinaſset, respondit, se die
 postera discessurum. Hortatur Sacerdos,
 ut vel opperiat, vel redeat ad proximam
 votorum renovationem, diem Societati
 solemnem, cum aliis, celebraturus. Cui

Pater,

1170M
1170JATG

Pater, tu quidem amice mones, verum
Magister abnuuit: & ille ratus Col-
legii Rectorem designari. Atqui, subij-
cit, certum habeo, si remanseris, rem Pa-
tri Rectori pergratam facturum te, quod
ipse mihi significavit. Magister, inquam,
abnuuit, reponit B. JOANNES-FRANCISCUS.
Et meus quidem socius praesto erit ad
condictam diem, me autem adesse Ma-
gister vetat. Quod cum iterum ac ter-
tio affirmasset, res tunc quidem audienti
captu difficilis videbatur, sed virum san-
ctum divino afflatum numine, rei post-
modum exitus indicavit. Distabat locus
ad stationem designatus duorum omnino
dierum itinere, & peragranda erant mon-
tes rigentes glacie, nivibusque ac pruinis
obstructi. Prima die, brumam asperri-
mam, ventosque perpeffus, ad rustica tu-
guriola, imminente jam nocte, pervenit,
ubi habitationis exclusus angustiis, in ma-
ceriam divertit male tectam ac ruinosam,
nimbisque late, & frigoribus perviam.
Hic dum in faeno & stramine jacens, re-
currentem, eo tempore, Christi in stabu-
lo nascentis, memoriam repetit, loci du-
ritie male acceptus, gravi laterum dolore
corripitur. Nec prohibuit morbi acerbi-

Supre-
117111 mor
bus.

tas, quominus postridie mane, ad constitutum missioni locum, pedibus iter intendere.

XLI.

Adors.

In eo montium Vixariensium tractu qui ad Viennensem Galliarum Diocesim pertinet, Lalovesium pagus est, nuper in ditione Comitum Turnonensium; sed translatum recens, dum hæc scribimus, hujus, & vicinorum locorum dominium ad Comitem Sansylvestrum, Regionum Castrorum Præfectum, rebus, hoc & superiori anno, in Sabaudia & Pedemonte præclare, ac fortiter gestis insignem. Hic cum advenisset, B. JOANNES FRANCISCUS in pervigilio Christi Natalis, quamquam jam morbo tentari ceperat, audiendis tamen confessionibus, noctem integram, vacavit; ac ter, insequenti die, pro concione dixit ad populum.

Ex ea corporis animique contentione, ingravescente pleuritide, diem sibi ultimum instare sensit, temploque tandem, sub vesperum, se retrahi passus in lectulo collocatur. Per totos sex dies, acerrimis doloribus confictatus, plura dedit pietatis ac patientiæ documenta. Conjectis sæpius in Christum è Cruce pendentem oculis, eius exemplo semet ad toleran-

lerantiam excitabat; cum illo dolores con-
sociabat suos; ac gratias habebat maxi-
mas, quod obscuro tenuique in pago a-
grestes inter sibi carissimos, mortem obi-
re contingeret.

His virtutibus expolitus animus mor-
tali excessit è vita, anno post Virginis
partum millesimo, sexcentesimo, quadra-
gesimo; ætatis quadragesimo tertio.

Quanta autem foret, iis in locis, de
ejus sanctitate opinio, ante etiam quam
DEUS illam tot miraculis illustraret, con-
jecturam facere licet ex summa conten-
tione, quâ inter domesticos, exterosque
certatum est, ut morientis exuvias oc-
cuparent. Talatis toga Parocho cessit;
pileum matrona nobilis impetravit; reli-
quæ vestes, aliæ aliis distributæ. Quæ
deinde plures in partes ac frustra divisæ,
& enixe poscentibus dono datæ, varia
in loca dispersæ sunt; earumque usu, DE-
US optimus, plurima, quæ inferius di-
centur, beneficia, piis clientibus con-
tulit.

Mox in deliberationem vocatum est,
an cadaver eo ipso in pago humandum
foret, aut Turnonem, vel Anicium, in
vicina Societatis Collegia deferendum; vi-
cit

cit demum, eorum sententia, qui retinenda
 dum existimabant, rati carissimum pignus
 divino consilio, apud se depositum, non
 esse facile dimittendum. Et brevi quorundam
 constare cepit, DEUM, illustranda famuli
 sanctimoniam, locum illum de-
 legisse, multiplex rerum mirabilium ef-
 fectione, quarum fama, exciti e finitimis
 Provinciis populi, maximo concursu, ad
 ejus tumulum confluent,

VITA

B. JOANNIS-
FRANCISCI
REGIS.

LIBER SECUNDUS.

VIRTUTES.

QUAMVIS Christiana sanctitas, è virtutum omnium cumulo efflorescat, in singulis tamen viris Sanctis, una aliqua, præter cæteras, eminent, quâ velut peculiari nota ac Symbolo, alii ab aliis secernuntur.

I.
Humili-
tas, et
sui de-
spicien-
tia.

Et

Et insignis quidem fuit in B. Regis, tum sui, tum honoris humani despicientia. Primum enim de suis rebus tam demissè, tamque humiliter sentiebat, ut se Professorum gradu, ac Sacerdotum ordine prorsus indignum existimaret. Unum certe deprecatus est impetrata à studiis Theologicis, matura vacatione: alterum non nisi ex singulari studio Divinam gratiam & proximorum salutem promovendam post multam deliberationem admisit. Ex eodem suimet despicienti affectu, quamquam ingenio & acumine valeret plurimum, rejectis splendidioribus ministeriis, rusticanae genti in pagis; in urbibus, paupercula plebi erudiendae se totum addixit. Ad hujusmodi hominum mores colloquium congressumque; & ad eorum captum orationem accommodabat suam. Si quando tamen amicorum rogatu, ad celebriorem cœtum verba facere cogere-tur, dicebat ea rerum ubertate, ea concinnitate sermonis, ut universae concionis gratulationem reportaret ac plausum. Ex quo intelligebatur eum neque ex ingenii, neque ex eruditionis inopia, sed ex humanae laudis contemptu, & imperio

multi-

multitudinis juvandæ studio, ad ejus sen-
sum, orationem stylumque demittere.

II.

Cùmque ea laus, quæ ex sanctitatis
famâ comparatur, animum svaviùs titil-
lare ac sollicitare soleat; quoties virtutis
cujuspiam præstabat opus, sedulò conspe-
ctum hominum lucemque vitabat. In-
primis, dum in Collegiis versaretur, ob-
servabant nostri solitum illum, admirabi-
li solertiâ, virtutis actiones omnes, & san-
ctitatis indicia, vulgari usu vitæ commu-
nis, dissimulanter obtegere. Longiora
orandi spatia, corporisque vexationem,
noctis silentio & tenebris occultabat; vi-
ctusque duritiem eâ excusabat ratione,
quòd stomachus rusticorum cibus, ac par-
simoniæ assuetus, paulò lautiora fercula
fastidiret. Certè adeò non gloriam &
laudes hominum amabat, ut eorum con-
vitiâ ac vituperationem studiosè consecra-
retur.

III.

Si quando in familiari amicorum con-
gressu, dièteris peteretur, mos illi pepe-
tuus fuit silentium tenere, ac leni risu
hujusmodi jocos excipere, reipsâ signifi-
cans, plus se hoc qualicumque sui con-
temptu atque ludibrio, quàm alios, acu-
tis salibus & facetiis, delectari. Die quâ-
dam,

F

dam,

dam, hyeme plurimum ferviente, Collegii Rectorem adiit, facultatem rogaturus palam se in triclinio verberandi. Rector ardentem animi impetum, tali tempestate, demiratus; fas esto, inquit, subridendo, modò domesticâ indutus togâ te ex-
 das. Pater egregiam nactus occasionem risum in se, ac ludibrium concitandi, probè togatus, flagelloque instructus prodit in publicum; & coram abjectus in genua, togam strenuè verberat: ratus videlicet minori emolumento corpus, quàm superbiam edomari.

IV. Jam verò qui tam sollicitè sui demittendi occasiones undique conquirebat, pronum est existimare, ultro oblatas quàm libenter, cupidèque arripere. Monita & reprehensiones in beneficii numerabat loco. Narrabat unus è nostris, cum junior olim, sub tyrocinii finem, B. JOANNEM-FRANCISCUM in Missionibus comitaretur, ab illo rogatum se, ut observaret diligenter, quæ in concione reprehendenda viderentur. Et ille, seu novitiorum more, optima quæque ad censuram revocantium; sive quod parum idoneus rerum aestimator, in rusticana & plabeia concione, urbium elegantiam requireret;

aggre.

Patientia in contumelias perferendis.

aggreditur totam orationem, acri planè animadversione perstringere. Ubi domum ventum est, ex condicto Patrem adit, singulaque oratoris vitia, fusè & accurate persequitur. Rerum exilitatem, gestum, pronuntiationem, argumenta, redarguit. Cùm interim Pater demissis modestè oculis, vultumque levi rubore suffusus, ea docilitate monitorem audiret, qua ipse suum novitiorum Magistrum docentem ac monentem audiisset. Ubi verò aliquantò post, adolescens se collegit, & confidentiam suam, & Patris patientiam demiratus, ad eum redit veniam rogaturus, quòd nuper tam inconsideratè, officii & reverentiæ metas excesserit. Ille excusationem joco excipiens, nã tu, inquit, amicitie parum tenax, quem citò pœniteat, præclarum in me beneficium contulisse.

Hanc enim frangendæ superbiæ, inprimis idoneam sibi perpetuò legem, edixit, ut à se dicta factaque, quamcumque in partem acciperentur, nunquam excusaret; nec quibusvis criminationibus, & calumniis appetitus causam tueretur suam. Quod sanè quàm arduum sit, conicere licet ex univato singulis mortalibus,

famæ ac laudis studio, quò fit, ut optimus quisque exortam seu culpæ, seu erroris suspicionem conetur illicò, aliqua excusatione, depellere.

VI.

Cùm autem vituperationis genus illud, quod à viris sapientiâ atque authoritate præstantibus adhibetur, plus afferre solet at pudoris ac verecundiæ, moderatorum ille suorum reprehensiones majori vorabat alacritate. Sanè cura illa perditas muliereculas, ad meliorem frugem traducendi, anxios sollicitosque habebat nè hominis fervor, obtrektorum sermonibus, materiam præberet. Quamobrem si quando illas, urbe totâ, diligentius conquississet; si ad rumorem perfracti claustridommo velocius profiliret; si fœminarum patroni cognatique, adversus illum conclamarent; turbarum clamorumque pertrasi moderatores, palàm & privatim, verbis asperioribus hominem objurgabant.

VII.

Hujusmodi verò objurgationes excipiebat ille, tantâ animi moderatione & æquitate, ut nonnullis visum sit, domesticas istas, seu difficultates, seu vexationes, originem fuisse certissimam præclaræ sanctimonix, quam in eo jam suspicimus, ac reveremur. Equidem domesticis his arumnis

mnis jactato nonnunquam venit in mentem mutare sedes, quod ipse Provincialis annuebat, & in alia Societatis domicilia migrare, ubi eandem haberet laborum segetem, & æquiores eorum æstimatores. Verum, dum hæc apud se incertus animi cogitat; suppetet alibi, inquit, eadem laborum, at non eadem patientiæ seges. Cujus proinde nè se fraudaret meritò, placuit in eodem domicilio, quàm posset diutissimè, commorari. Ex quo intelligitur DEUM, Sanctorum operâ, Sanctos regere ac moderari, ut isti illorum monitis cautiores, & reprehensionibus sanctiores evadant.

Ad privatas istas jactationes externorum convitia accedebant. Cùm enim flagitiosis hominibus obscenos amores, & vitiorum illecebras subduceret, illi dolore efferati, virum optimum probris omnibus, maledictisque vexabant. Frequenter etiam evenit, ut domi conventum, vel occurrentem in via, sibilis, atrocibusque verborum aculeis lacerarent, ponentem in lucro, quod hanc qualemcunque contumeliam pati, Christi causâ contigisset.

Juvabat ad istam sui, honorisque huma- VIII.

Pauper
tas ni despicientiam, non dispar mortalium re-
rum opumque contemptus qui, cum ad
viros omnes Religiosos pertineat, insignio-
ri tamen notâ, ex B. JOANNIS-FRANCISCI
moribus, totoque habitu elucebat. Cum
inter inopes opifices, & rusticos assidue
versaretur, ex eorum consuetudine, pau-
pertatis studium hauriebat. Cultus erat
ei, victusque durissimus: obsoletis vestibus,
& quæ domi forent maximè detritæ, li-
benter induebatur. Ruri emendicato vi-
sitabat cibo, eoque tenui planè agresti-
que. Mos erat, peractis in Templo sa-
cris exercitationibus, ad unum aliquem
paganorum divertere; & si quidem in pau-
perem incidebat casam, cibario pane dum-
taxat reficiebat sese; ubi paulò opulentio-
rem offenderet, ad panem, lactis haustû,
& fructus pauculos adhibebat. Foris
quippe, ovis & carnibus; vino, domi &
foris, sibi perpetuò interdixit.

IX. Et quoniam austerioris victûs incidit
Mortifi- mentio, juvat alias corporis vexatio-
catio. nes adiungere. Quotidiani Missionum la-
bores; itinerum molestiæ per montium
asperitates, & densos plerumque nivium
cumulos; assidua in concionibus, & au-
diendis confessionibus opera, corpus sen-
sim

sim conficiebant. Cruciabatur illud nihilominus, pœnis aliis, crebrisque verberibus quibus in se ita sæviebat ut ex inflictis verberibus vim magnam interdum cruoris eliceret. Rem exploravit unus è domesticis adiutoribus, qui cùm ægrotanti ministraret, hominis humeros, subito horrore perfusus, livore & sanie deformatos aspexit. Diurnis licet laboribus fatigatus, non nisi horas ferè tres, nudâ tabulâ, aut scamno innixus quieti tribuebat. Cùmque gravior necessitas cogeret lecto recumbere, calceatus ac vestitus dormiebat; quò magis expeditus accurreret, si forè, ut sæpè eveniebat, ad juvandos ægros mortu proximos, noctu evocaretur.

Vt autem perpetuum sui demittendi **X.**
 studium, animum DEO subijciebat, ita in *Castitas.*
 gens ille edomandæ carnis ardor, corpus animo præstabat obnoxium. Quamvis enim naturâ fervidus esset, ac sanguine plurimum abundaret, animi tamen corporisque motus omnes, sic habebat in potestate, ut nullam planè sentiret effrenatæ libidinis tyrannidem, nulli eum carnis stimuli vellicarent. Quo singulari Divinæ gratiæ beneficio ornatum se, ingenuè amicorum uni aliquando confessus est.

Tantus erat amor castitatis, ut non solum eam coleret ipse diligenter, sed studeret simul aliis afflare ac suadere. Qua in re mirifice industrium, atque experientissimum fuisse, testantur qui laborum ejus comites, aut spectatores extiterunt. Fœminas præsertim pravâ peccandi consuetudine irretitas, eâ sermonis modò comitate, modò gravitate adoriebatur, ut earum quàm plures, tenacibus laqueis se quantocyus expedirent & pudicitia septris abditæ, in propositi constantia sanctissimè permanerent. Et verò fatebantur earum nonnullæ, expiatis apud ipsum semel aut iterum salutari confessione, peccatis, tantum illicò vitæ intemperantis odium, fastidiumque animo subijisse, ut se deinceps ad pristina flagitia, neque consuetudinis vis, neque occasio præsens, neque ulla voluptatum blandimenta retraxerint. Narrabat Vicarius Episcopi Vivariensis, cum B. JOANNES-FRANCISCUS, unam aliquam in iis regionibus famosam, multâ sollicitudine conaretur à nefario quæstu abducere, monitum abs se, nè tempus & operam perderet, in frangenda mulieris pervicatiâ, quæ ob corroboratam vestutate libidinem, parum disciplinae idonea videretur, aut certè brevi reditura ad ingenium

esset. At ille, natu, inquit, ad solam natura imbecillitatem attendis, & nullo numero habes DEI iuvantis auxilium, quod obfirmatum, ut spero, illius animum molliet, & nutantem, in posterum, coercerit, ac continebit à lapsu. Vaticinio fidem conciliavit eventus: siquidem mulier illa, cum hæc vicarius scriberet, Avenione, intra pœnitentiæ claustra, in proposito, susceptoque castitatis consilio, duodecimum jam annum, cum laude perseverabat.

Hanc porrò vim non solum DEUS vivi ac spirantis sermonibus, sed mortui quoque nomini, ac cineribus tribuebat. Ex quo enim excessit è vivis, præsentem Patroni, eo in genere, clientes experti sunt opem. Fuere qui jurati affirmarent, inhonestarum se pullu imaginum, & obscenæ voluptatis stimulis incitados, sensisse illicò deleri species illas, ac libidinis sensum omnem extinguui, quoties subiret animum viri Sancti recordatio, aut eius nomen appellarent.

Ornabat castimoniam corporis, eximia morum ac mentis integritas. Viri certè sapientiâ ac Religione præstantes, qui, per annos plures, eo familiariter usi sunt, re-

XI.

Innocentia vita.

stan-

stantur, in ejus dictis & factis nihil unquam observatum abs se, quod peccati-
cujuspiam speciem haberet. Alii qui ho-
minem jam à puero noverant, scripto tra-
diderunt, sibi quidem persuasum esse, nunquam illum ab ea, quæ Christianis infan-
tibus in Baptismo confertur, gratiâ ac sancti-
tate excidisse.

Excolebat illam morum Innocentiam, quotidiana cuiuslibet errati confessione, castitatem, vigili intentâque sensuum custodia, tuebatur. Summâ gravitate, vultusque modestiâ, cum mulierculis illis agebat: diceres eum fœminas principes alloqui; & illæ vicissim magistrum optimum, velut Angelum verebantur. Si quando ad eas veniret, de earum moribus aut controversiis cogniturus, componebant se illico ad omnem honestatem, ac verecundiam. Rixas autem & jurgia inter hujusmodi fœminas perpetuè emergentia, quæ viri graves, matronæque primariæ sedare non possent, ipse uno verbo, unoque nutu, facillè compescebat.

XII.
Obedi-
entia.

Dum corporis, animique motus omnes hac ratione DEO subijceret, obedientem pariter, subjectumque eorum imperiose præbebat, quos DEUS sibi vicarios, ipsi

præsi-

præsi-
rio,
temp
prop
nunc
ullan
ditis,
D
ed f
dia,
Alte
liter
tribu
que
cele
rati
coll
lius
rò
nio
rec
ne,
agn
nar
Lati
ri
qu

præfides designasset. Divo quidem JENATIO, nostri vitæ instituti Autori, sic obtemperabat; ut qui rem, de industria, propius explorarunt, fidem faciant, eum nunquam aut Societatis disciplinam, aut ullam ex legibus, ab optimo Parente traditis, violasse.

Duæ, præter cæteras, maximè juvant ad fovenda, inter juniores, literarum studia, & Religiosæ domûs tranquillitatem. Altera, quæ usum lingvæ latinæ, iis qui literis vacant; altera, quæ statutis temporibus, silentium omnibus imperat. Utraque sanè difficilis, ob lubricam lingvæ celeritatem; utramque tamen ille accuratè servabat. Extra consveta familiaris colloquii tempora, sanguinem ex eo facilius eliciisses quàm verbum. Latino verò sermone, literatos è nostris omnes, juniores pariter & antiquiores, seposita verecundiâ, alloquebatur; eâ sanè Religione, ut si fortè domum ex urbe, aut ex agro rediret, captam, idiomate Gallico, narrationem, ubi pedem limini intulisset, latinè prosequeretur.

Neque minori studio, vivæ ac spiranti regulæ, hoc est, moderatorum voci, quàm legibus à majoribus, scripto traditis, pare-

parebat. Cumque in iis potissimum quæ ad DEI obsequium, cultumque spectare videntur, homines pii ac Religiosi, sunt propositi tenaciores, in illis, etiam rebus, quamquam sibi maximè cordi forent, B. JOANNES-FRANCISCUS suum deponebat sensum, eumque planè, ad moderatorum voluntatem, atque arbitrium commutabat. Non ferebatur cæco impetu, ad salutem animarum procurandam, sed charitatem illam suam ex majorum nutu, & obedientiæ legibus temperabat. In ipso sacramentorum occupationum æstu, dum confessionibus audiendis maximè intentus esset, ab uno aliquo, è domesticis ministris evocatus, parebat illico, seque, interciso opere, vocanti, sinè mora sistebat. Neque verò ad breve solum tempus, sed quamdiutissimè suis Rectoribus videretur, ingens illud juvandi proximi studium, intra obedientiæ terminos continebat.

XIII. Cùm excellendæ, de more, plebi, in missionibus operam daret, uberemque laborum perciperet fructum, ad docendam grammaticam subito revocatus; neque ætatis, neque majoris fructus excusatione, humile munus subterfugit; sed alacri proprioque animo, per unum & alterum annum,

num, quæ sibi obtigerat, spartam dili-
genter ornavit. In literario equidem pul-
vere, latitanti, offerebat se identidem uti-
litas populorum, & cœlestis messis uber-
tas; at ille obedientiâ supplebat charita-
tis officia, monitus hanc proximorum
salutis curam paucorum puerorum educa-
tione, & scholæ unius angustiis defini-
re.

Arduis sanè illis imperiis movebatur
interdum, verùm solitâ alacritate, impe-
dimenta, ac difficultates superabat omnes.
Meretriculas pœnitentes supra viginti, u-
num in locum congregatas, piarum fœ-
minarum custodiâ continebat. Ipse, die-
bus singulis, in earum alimenta, eleemo-
synas ostiatim, civiumque subsidia, con-
quirebat. Gravior ea procuratio mode-
ratoribus visa est. Quare jubent illam,
absque morâ, deponi; nisi sit qui in sum-
ptus quotidianos, certos ac stabiles redi-
tus conferat. Perculit hominem acerba
significatio, metuentem sanè, ne opus
à se, tantâ sollicitudine, ac labore, perfe-
ctum, suo jam auxilio destitutum, brevi
dilaberetur, atque in nihilum interiret.
Paruit nihilominus, fore ratus, ut DEUS
ipse, qui opus pulcherrimum excitasset,
tuere-

III

tueretur illud, ac promoveret.

XIV. *Animi magnitudo.* Equidem: obedientiæ genus illud, singularem animi magnitudinem requirebat; quam ille præclare, aliis quoque in rebus, exhibuit. Vix pium aliquod opus animo destinarat, cum magna subito incommoda, & difficultates undique emergebant, quæ tamen, ingens illud divinæ gloriæ studium, ad eò non retardabant, ut etiam magis acuerent, & incitarent. Cum virginem periclitantem tuto collocaret, aut pœnitentem meretriculam, pudicitia septis includeret, furem nefarii amatores; jactare minas; noctu evocatum, ad juvandos ægrotos, ex insidiis adoriri; de die, sclopetum pectori, & pugionem obijcere. At ille DEO fretus, minas ac pericula spernebat omnia, & in susceptum opus erecto, fortique animo pergebat incumbere.

Nec foris dumtaxat, sed domi quoque, procella fervebat. Has enim adversus illum tragedias, non modò homines improbi concitabant, sed viri etiam probi ac Religiosi, quibus, tantus hic ad salutem proximorum mentis ardor minime probabatur. Angebatur scilicet, intimis sensibus, quod suis consiliis impedimenta & moras iniicerent, qui fovere illa, ac pro-

moveere debuisse: angores tamen illos atque molestias, eadem constantiâ eodemque animi robore comprimebat, quo externorum virtus, atque odii obsistebat.

In familiari certè cum uno amicorum colloquio, ingenuè confessus est, in hac piorum operum procuratione, illud sibi molestissimum difficillimumque accidere, quòd simul esset contra virtutes, & contra vitia contendendum. Cum enim suis conatibus, & viri probi falsis rumoribus, aut pietatis specie ducti; & ipsi moderatores interdum obstarent, quid faceret homo apprime Religiosus, qui virtutes sibi charissimas adversarias haberet. Continebat nimirum apud se, molestiam, ex adversariorum pietate atque auctoritate profectam; & charitatis officia, obedientiæ nutu atque imperio temperabat.

Addebat hos animos, hanc in rebus adversis constantiam, eximia erga proximum charitas, pro quo non modò optabat hujusmodi jactationes, & probra perferre, sed sanguinem quoque profunderet. Et quòd animatum dignitatem ritè perspexit, nullis omnino parcebat laboribus, ut eas peccati, ac mali Dæmonis servitute ereptas, suo conditori simul ac servatori assereret.

Eam

XV.

Charitas erga proximum

Laborio-
sa.

Eam obrem, Missionibus rusticanis se
totum addixit; in quibus misellæ plebi
juvandæ ac erudiendæ, eâ corporis animique
contentione operam dabat, ut sui, re-
rumque suarum oblitus, ad ejus salutem,
cogitationes omnes curasque converteret.
Diem solidum perseverabat in Templo
sinè cibo ac potu, concionibus bis terve
habendis, & confessionibus audiendis in-
tentus. Quod cum sæpius observasset ma-
trona nobilis, eum, sub vesperam, Pœni-
tentium turbâ septum aliquando conve-
nit, ac veste comiter apprehensa siccine
inquit, Pater optime, te labore atque in-
diâ conficis; neque tu animadvertis im-
minere jam noctem, neque homines istis
hac horâ te esse jejunum? Cui ille, bona
venia, ô mater! vides me vehementer
occupatum, & sanè ita occupatum, ut non
modò cibi aut potionis cura me nulla sol-
licitarit, sed ne ipsa quidem prandij, aut
cœnæ cogitatio pulsaverit animum. In
Collegiis Societatis, ad multam diem,
confitentes audiebat, nec templo excede-
bat unquam, quamdiu Pœnitentium co-
pia suppeteret, nisi eum moderatores evo-
carent, aut daretur signum ad Cateche-
sim, quam in uno aliquo urbis Templo
die.

diebus festis, ad plebem habebat. In
concionem autem impransus, ut plurimū,
ascendebat; & si fortè cibi aliquid sume-
re cogeretur, uno aut altero pomo, &
levi frigidaè haustu prandebat.

XVI.
Humilis

Atque hoc juvandi proximi studium
ex eo potissimū commendatur, quòd
omne mortalium genus, infimæ præser-
tim conditionis, ac fortunæ homines com-
plecteretur; instituto equidem ac ratione,
longè eorum dissimilis, qui viris; fæmi-
nisque primariis excolendis intenti, tenuio-
res procul à se repellunt; seu quòd ut ajunt,
asperiores istorum sermonem ægrè percipi-
ant; seu quòd proba aliorum institutio ad ple-
bis exemplum maximè valeat, & ex eorum
moribus plura commoda, vel detrimenta, in
Christianâ rempublicâ manare possint. Quo
errore nullus propemòdum gravior, nec
muneri ad salutem animorum divinitus
comparato, ulla certè capitalior pestis.
Neque enim est illa germana charitas, sed
motus animi se ipsum, & rerum creatarum
speciem, ac pompam amantis. At Beatus
JOANNES-FRANCISCUS inopem plebeculam,
ad Sacramentum Pœnitentiæ non modò
admittebat perlibenter, sed ultrò allicie-
bat. Cùm enim ex voluntariis civium

G ele-

elemosinis, ut antea dixi, rebus ad victum cultumque pauperum necessariis, instruatam domi penum haberet, eorum nemini stipem erogabat, nisi prius confidentem audisset, aut eam saltem lege, ut quamprimum ad se, peccata expiaturus accederet. Ex quo fiebat, ut egentium & mendicorum grege stipatus, continentem in concione, tum in penitentiae subfello appareret.

XVII. *Fervens.* Acuebat charitatem mentis ardor incredibilis, qui in vultu etiam emicabat. Nuntiatum est aliquando, plebeium hominem gravissimè agrotare, ac nisi quanto citius accurratur, periculum esse, ne Sacramentorum communione, & Sacerdotis auxilio orbatus intereat. Advolat confestim ad Rectoris cubiculum; docet quibus in angustiis versetur agrotus; orat, exire ut liceat, ac morienti adesse. Rector, quòd tunc fortè domi, ejus operam egeret, aut Sacerdotum alium destinaret, exeundi veniam abnuit. Ille quamquam modestè responsum excipiens, animo tamen vehementer commoveri: dolere vicem hominis, eo temporis ac rerum articulo, ope & solatio destituti; de ejus salute plurimum angere ac cruciari, & ita angere, ut mentis ille æstus ac sollicitudo, fo-

ras in vultum erumperet. Rem observavit unus aliquis amicorum, qui in eum tunc fortè incidit, causamque sciscitatus repentinæ commotionis; heus! inquit, Pater, num paulò deterius vales? Nam insolitus iste oris rubor videtur, aliquam corporis ægritudinem, indicare. Cui ille, explora, amabo, arteriam, & simul brachium porrigit; atque ex pulsu cognoscens, quàm acutâ laborem febri. Ardebat nimirum desiderio salutis proximorum, ex eoque ardore animi, non dubiâ sanè affinitate, fervebat sanguis ipsæque venæ crebrius, validiùsque micabant.

Qui ad visendos juvandosque ægros tam incenso studio ferebatur, eum certè nec morborum contagio, nec acerbitas retardabant. Mos erat, statutis diebus pauperum casas sordibus, situque horrentes obire; & aliorum quidem inopiam elemosinis levabat, alios jam depositos mortique proximos, sacrâ confessione, ac salutaribus monitis, ad vitæ exitum muniebat.

Anicij, ad suburbium Sancti Ægidij, XIII. deserto in tugurio, jacebat paupercula mulier, cui os & vultum, cancer, immedicabilis, exedebat. Infortunium augebat

Animo.
sa.

inopia & solitudo; cum diri ulceris aspectus & foetor, homines etiam robustissimos accessus prohiberet. Quod ubi Pater intellexit, quasi in thesaurum aliquem incidisset, foeminae corpus animumque curandum suscepit: & statis hebdomadae diebus, ad eam medicamenta & cibaria deferebat; verbis suavissimis solabatur; confitentem audiebat, nullo unquam suffimento munitus, quod nauseam & foetorem arceret. Sed neque illum graviorum morborum pericula terrebant.

Sacerdotio recens initiatus erat. cum in Gallia, circa annum hujus saeculi trigessimum, pestifera lues exarsit. In publica calamitate, cum aliorum Religiosorum, tum Sociorum enituit charitas, quorum se multi, pro patriae civiumque suorum salute, libentissime devoverunt. Inter ceteros **B. JOANNES-FRANCISCUS** arduam sibi Provinciam deposcebat; moderatorem fores obsidebat assiduus; & quamquam aliis in rebus contemptum se, omnibusque posthabitu optaret, jam tamen ut sibi primas concederent, multis rationibus contendebat. At vota, lacrymae, preces incassum omnia ceciderunt. Delecti ex omni numero plures, qui praeclearo

claro in opere, pestilentia consumpti, suo loco, inter nostras charitatis vicimas recensentur. Ipse ad novam laborum serie, & longiores arumnas, divino consilio, nutuque servatus.

Hanc erga proximum charitatem fovebat, augebaturque divinus amor quo eius pectus continenter ardebat. In mirabili DEI pulchritudine, sapientia, bonitate, ceterisque ejus laudibus, suavissime acquiescebat, easque rebus creatis omnibus longe chariores ac potiores habebat. Flagitiis in DEUM illatis intus permovebatur; eoque consilia, & labores referebat suos, ut illa aut averteret, aut vindicaret. Si quando in Urbis compita, domo egressus, in homines facinorosos incideret, qui aut obscena, aut contumeliosa in Deum, Divosque verba, & blasphemias effutirent, eos scilicet objurgabat asperius; at si forte iracundia astu abrepti, minus dicto audientes essent, manu animose adhibita, coercerebat. Quo in genere tantum habebat autoritatis, ut cum in trivis similes voces exaudirentur, vicini ac pretereuntes monerent impuros blaterones, ne conticescerent, eorum se nomen ad Beatum REGIS protinus delaturos. At flagrantissimum illud studium impediendi

XIX.

Charitas erga DEUM

omnes in DEUM injurias, nihil luculentius probat, quàm opera per tot annos, tantoque labore collocata, in perditis mulierculis ab impuritate avocandis; omnique, ad isthæc flagitia, aditu nefariis hominibus præcludendo. Præterea cum Divinæ charitatis munus illud præcipuum sit, ut DEI gloriam ubique propositant habeat, hæc ille spectabat unam; hæc animo, rebus in omnibus, observabat. Et verò quid respiceret aliud in assidua, cum vili plebecula, consuetudine; operosa egentium & rusticorum institutione; difficilimis missionum ærumnis; crebrisque adversantium jactationibus, atque injurijs perferendis.

XX. Abstrahebat hominem à rebus creatis
Devotio. divinus amor, & orationis usu, DEO conditori, mira svavitare, jungebat. Cœlestium rerum contemplatione maxime afficiebatur; cui diurni laboris subciviva temporis & cum ea quoque angustiora viderentur, paucarum, ut antea diximus, horarum somno contentus, partem noctis reliquam tribuebat. Nec præclaram orandi consuetudinem, etiam in summis Missionum occupationibus intermisit.

In altissimo Vivariensium montium vertice,

tice
 gor
 Eo
 con
 vab
 scel
 raci
 que
 ad t
 ratu
 eun
 cipi
 cras
 tine
 eun
 à p
 que
 sing
 mo
 pro
 dita
 retu
 brev
 S
 um,
 bus,
 sent
 veho

rice, pagus est, qui à situ & regionis frigore, Sancti Boniti-frigidi nomen invenit. Eo in loco dum B. JOANNES-FRANCISCUS confvera Missionis obiret munia, observabat Parochus ubi domestici cubitum discessissent, solitum illum è cubiculo se se tacito gressu, silentioque proripere; cumque eum curiosius aliquando requisisset, ad templi fores primum offendit. Miratur dilectum, ea tempestate, orationi locum; rogar, urgetque, in cubiculum se recipiat, vires, necessaria quiete, ad labores crastinos firmaturus. Cumque nihil obtineret, accersitis domo Templi clavibus, eum intrò in sacrarium ducit; ubi saltèr à pluvia & nive, si fortè ingruerent, atque ab aura nocturna tectus oraret. Hic singulis noctibus, modò erectus in pedes, modò abjectus in genua, modò in vultù provolutus, tamdiu rerum divinarum meditationi vacabat, dum lassitudine cogere, artus longiori vigiliâ defastigatos, brevifopore placare.

Spirabat hæc pietas & orationis studium, in Privatis ejus publicisque sermonibus. Qui enim cum eo seorsum agebant, sentiebant se ejus colloquio, & aspectu, vehementius, quàm ulla aut concione, aut

XXI.

piorum librorum lectione, ad rerum di-
 yinarum amorem incendi. Ad plebem
 verò dicebat eo pietatis sensu, qui & ma-
 gnos concitaret animorum motus, & ube-
 res, à catu universo, fletus eliceret. Quod
 P. Guil. unus è Societate, magni nominis con-
 Paschal. cionator, cùm aliquando conspicatus es-
 set, exclamasse ferunt proch! quàm in-
 nes nostras omnes, in expoliendis & li-
 mandis concionibus, curas. En quanto
 concursu, & animorum utilitate, incultra
 istius hominis Catechesis audiatur, dum
 fucatae nostrae huius eloquentiae fructus,
 vel nullus est, vel citissimè exarescit? ora-
 tionem scilicet DEUS fortunat illam, quae
 fuerit ad salutem non ad plausum populi
 ad numinis cultum, non ad pompam, &
 ingenij ostentationem accommodata,

Cum tanta erga DEUM Religione,
 conjunctus erat cultus eximius Sanctiss-
 mi Eucharistiae Sacramenti. Antequam
 initiatus Sacerdotio foret, saepius in heb-
 domada, & quantum literariae occupatio-
 nes patiebantur, solitus erat caelesti pabu-
 lo refici. Sacerdos verò omnem dabat
 operam, ne ullis unquam aut itinerum
 difficultatibus, aut negotiorum angustiis
 impeditus, sacrificandi munus omitteret.
 Sanctif.

Sanctissimam DEI Matrem singulari veneratione prosequatur; ejus cultum junior olim in scholis, & postmodum concionator è pulpito, sollicitè promovebat; varios colendi ritus, & privatim usurpabat ipse, & aliis ingenti studio svadebat. Narrabant certè discipuli, ad optimæ Virginis cultum, & reverentiam, nusquam se acrius incitatos, quàm dum privatim aut publicè, de ejus laudibus dicentem audirent. Præter ceteros autem cælitè, erga Custodem Angelum præcipuo afficiebatur amoris sensu, in cujus mentionem quoties incidisset, totus exilire gaudio videbatur. Et hujus quidem præsidio, ac Virginis Matris ope, B. JOANNEM-FRANCISCUM in illo beatorum animorum concilio collocatam, conjecturam non levem facere licet, tum ex virtutibus modò memoratis; tum ex miraculis inferius recensendis; tum ex communi populorum sensu, non dubio utique Divinæ mentis interprete.

Vix enim è vivis excesserat, cum virtutum ejus, ac sanctimonix fama cæpit, è deserta montium solitudine, in finitimas regiones, se longè latèque diffundere. Vere novo, cum primùm liquefcere, ac diffluere

XXII.

Fama
ejus sancti-
tatis.

re nives incipiunt, ad extremum usque
 autumnum, ad locum tumuli, prærupto
 cetero ascensu, maxima omnis generis ho-
 minum multitudo concurrat. Nec tem-
 poris diuturnitate imminui, & langvesce-
 re, populorum pietas visa est. Dum hæc
 in vicinia scribimus, miramur post annos
 quinquaginta, vigere etiamnum loci ce-
 lebritatem; eoque in pago, ubi quatuor,
 aut quinque domunculæ videantur, ad
 excipiendos advenas excitatæ, festis inter-
 dum diebus plura hominum millia nu-
 merari. Rem ingenuè, ut captus est gen-
 tis, rusticus designabat. Cùm enim qui-
 dam è nostris, in eum ex itinere incidisset, sci-
 scitatus ab illo, est, num ad tumulum Bea-
 ti REGIS, ingens fieret de more concur-
 sus; fit equidem, ait, & quidem tantus,
 ut montium istæ altitudines, atque viæ,
 sub peregrinantium vestigiis, penè subsi-
 dant. Et illi modò seorsum singuli, modò
 instructis in supplicationem agminibus ve-
 niunt; contigitque non semel, huiusmo-
 di supplicantium turmas decem, uno die,
 variis è locis, confecto plurium leucarum
 itinere, convenisse.

XXIII. Advenis autem illis curæ potissimum
 est, ut post expiatis confessione noxas,

sume

sumptu
 viri S
 pulchr
 los in
 læ, n
 to, è
 clusur
 excav
 sub a
 pedun
 interi
 fecutu
 singu
 expo
 mor
 adhil
 N
 tinar
 Eccl
 FRA
 cate
 ante
 fuit
 pter
 ad
 con
 I
 ricu

sumptumque Christi Domini Corpus, viri Sancti tumulum venerentur, & sepulchrali arenâ certatim thecas, ac loculos impleant. Metuentes enim loci incolæ, ne finitimæ gentes pio, ut ajunt, furto, è pago sacrum corpus auferrent; inclusum arboris trunco, in modum feretri, excavato, ferreisque circumligato vinculis, sub ara virginis, ad decem, aut duodecim pedum altitudinem, demisere. Parochus interim advenarum pietati, ac votis obsecuturus, collectam è sepulchro arenam singulis dividit; quæ in varias regiones exportata, ad sanandos omnis generis morbos, velut præsentissimum pharmacum, adhibetur,

Neque verò populi dumtaxat, sed primariar quoque nobilitatis, ipsorumque Ecclesiæ Antistitum concursu B. JOANNIS-FRANCISCI tumulis celebratur. Præter cæteros, Eminentissimi Cardinalis Bonzii, ante aliquot annos, spectata nobis pietas fuit, qui nec montium asperitate, nec seipsem, octove dierum itinere retardatus, ad ejus sepulchrum, supplicandi causâ se contulit.

Non ità multò post Illustrissimus Henricus Villarsius, Archiepiscopus Viennensis, XXIV.

ss, in cuius Diocesi Lalovesius pag. Mil
 firus est, eodem functus est pietatis regere
 ficio. Ubi aduentare illum, ac pro Mont
 adesse parochus intellexit, cum clero, is, Ep
 more, cruce praunte obviam progressi non
 cum subsequente famulorum equorum condix
 que comitatu, in clivum, pedibus nictum co
 tem offendit. Praesul venientem Rege
 conspexit, apage, inquit, optime Parochia tem
 neque enim ego Templum istud tuum in ha
 pro potestate inspecturus, sed B. REG. antas,
 perpetuus cliens, atque ob receptam ej. tionem
 parrocinio valetudinem, voti reus acced. Ad
 His dictis, vise insistit, montem superat. arum
 & peractis ad sacrum tumulum myste. Decitar
 ris, votum laetus exolvit. & flagr

XXV. Huc quoque orationis gratia se cora, cal
 tulit D. Daniel de Cosnac tunc Episco. ca in
 pu. Valentinus, nunc Archiepiscopus Anr; s
 quensis Nominatus, & collata in Tem. ficum
 pli ornatum liberali stipe, novendiale. nitate
 pro se preces & complura sacra facienda. Nen
 curavit. Adfuit item non semel D. Ar. chie
 mandus de Bethune Episcopus Anicien. nti;
 sis, ex singulari sua in DEI famulum. s. M
 reverentia, quem sanctum nuncupare. s. ali
 solitas est, & cuius pictam tabellam, in. terrog
 religiosissimo cubilis recessu collocaram, ent;
 summo in pretio habet. Mihi

Mihi quoque nuper, dum in viciniâ
 egerem, Illustrissimi Champinius &
 Montmorinus, Valentinus ille, iste Dien-
 is, Episcopi designati, multis ambo mi-
 nominibus colendi, in certum tempus
 condixerant, ut eos ad Beati viri tumu-
 comitarer. Verum Parisios subito
 Rege, ob publica negotia evocati, rem
 tempus aliud distulere. Probat inte-
 hæc eorum, erga DEI famulum, vo-
 untas, præclaram de ejus sanctitate opi-
 onem.

Ad privatam accedit publica Provin- **XXVI.**

arum existimatio. Inprimis amplissima
 Occitanie comitia, ejus sanctimonie fama,
 & flagrantibus populorum studiis permo-
 caelestes ipsi honores à Sede Aposto-
 ca imperandos solenni decreto statue-
 unt; quod sanè decretum quàm hono-
 ficum ei fuerit, è nobilissimi cætâs di-
 tate liceat æstimare.

Nempe conveniunt ad isthæc comitia,
 archiepiscopi, & Episcopi duo supra vi-
 anti; Barones totidem; quo nomine Du-
 s. Marchiones, Comites, Vice-Comi-
 s. alique Nobiles, qui ditionum suarum
 rogativâ, suffragii jus in Comitibus ha-
 ent; deinde legati à primariis civitati-
 bus

bus Consules, supra quadraginta. Tribus enim illis, ut vocant Provinciarum ordinibus olim lege concessum, cum Occitania regno Francico adjuncta est, ut quotannis in comitia convocati, de iis deliberarent, quae ad Provinciarum commoda pertinerent. Ad eum itaque actum, cum anno millesimo sexcentesimo, septuagesimo octavo Eminentissimus, quem supra memoravi Cardinalis Bonzius, Archiepiscopus Napolitanus, eoque nomine, Praeses perpetuus comitiorum, de B. REGIS sanctissima, ac miraculis retulisset, quem praeterea eorum esse civem, & in eadem Provincia natum diceret; uno omnium ordinum consensu, in publica Comitiorum acta relato, decretum est, Romano Pontifici supplicandum, ut eius memoriam caelitem honore, ritu Catholico, consecraret.

Cum autem eam sanctitatis famam DEI famulo potissimum conciliarint frequentia Miracula, in ejus gratiam à DEO patrata, placet eorum nonnulla, paulo accuratius recensere.

VITA

V I T A

B. JOANNIS- FRANCISCI REGIS.

LIBER TERTIUS.

MIRACULA.

Inprimis, omnibus Christianis exploratum est, nullo validiori argumento probari hominis cuiuspiam sanctitatem, quàm miraculis, à DEO optimo maximo, eius gratiâ, ac deprecatione, paratis.

1.

tratis.

tratis. Fatemur liquidem omnes, vera germanaque miracula à DEO solo effici posse, cum videlicet nullo prævio apparatu, adhibitis etiam causis ac qualitatibus dissentaneis, puta, exiguo pulvere, ligneâque, aut papiraceâ imagine, mirabiles subitaque fiunt morborum curationes, quæ omnium oculis patent, ac ditissimè perseverant. Cum enim hæc omnia superent vim, ac solertiam Angelorum, & Dæmonum, aliarumque causarum naturalium, quæ nec formam corruptam instaurare, nec alienis ac minimè idoneis instrumentis efficere quidquam possunt, ad DEUM certè naturæ autorem confugere necesse est, qui nonnullarum rerum efficientiam propriam sibi esse voluit, nec eam prorsus naturalibus causis impertiit.

II.

Adde miracula, ut DEI opera, ita velut ejus vocem ac sermonem esse; hoc est solitum illum ut verbis, ita Miraculis, suam mentem mortalibus aperire. Quem admodum enim homines, intimos animi sensus, verbis aut signis, ita DEUS sui mentis cogitata, tum verbis; tum signis mirabilibus patefacere solet, atque extrinsecus indicare. DEUS, inquit Augustinus,

Mirac

M
pe
Sti
ro
tra
mi

mi
cis
po
cili
tas
qui
Ch
eni
sapi
aut
alii
did
que
inte
ut
ind

pau
olin
FRA
que

Mirabilibus operibus loquitur. Ex quibus **27. 49.**
 perspectum est, DEUM Optimum sanctissimumque, ut mentiri & falsum dicere prorsus nequit, sic neque miracula patrare posse, ad errorem, & fraudem hominibus svadendam.

Atenim illustria planè ac sincera fuere miracula, quibus DEUS B. JOANNI-FRANCISCO REGIS, de quo nunc scribimus, & populorum fiduciam, & sanctitatis conciliavit famam. Nam easdem omnino notas, eademque præferunt veritatis insignia, quibus exploratissima quæquæ Ecclesiæ Christianæ miracula vulgò nituntur. Ut enim istis fides adjungitur ex probitate, sapientiâ, & multitudine testium, qui ea, aut suis ipsimet oculis usurparunt, aut ab aliis accepta, posterorum memoriæ prodiderunt: ita illorum testes vivos plerisque, ac præsentem producimur, qui & majori integritate ac modestiâ præditi sunt, quam ut possint, orbem Christianum, in fraudem inducere.

Iuvat è multis pauca seligere. Dixi pauca de multis. Nam Claudius Broæus olim sexaginta collegit, ac Typis edidit. FRANCISCUS deinde Creuxius addidit quinque supra viginti. Ex quibus omnibus,

H

visum

visum est nonnulla dumtaxat attingere, aliaque simul adjicere, quæ recentiori memoriâ contigere.

III.

I.
Dysen-
teric cu-
ratio.

Dysenteriam dudum laborabat puella Aniciensis, & jam sanguine ac viribus exhausta penè deficiebat; cum ægram, de more, B. JOANNES-FRANCISCUS invisit. Ergo frequentia tormina, ac deliquia miseratus, hortatur, ut certa cuiquam coelitus vota faciat, ejusque adhibito nomine, à DEO Optimo Maximo, sanitatem exposcat. Illa, seu quod revera jam sæpius vovisset, sive ex ægritudine paulò morosior, respondet, plura abs se vota suscepta, nec DEO visum hactenus, illis favere; vitam quidem ac salutem suam in ejus manu positam esse; at ratum sibi fixumque, ad eam servandam, nullum amplius votum nuncupare. Cui Pater, at non gravaberis, inquit, oratiunculam recitare, quam, ego subiicio. Et simul voce præit orationem, quam, magno pietatis sensu, puella profèquitur. Absoluta precatone, domo abscedit. Redit postridie manè, sciscitaturus uti ægrota se haberet. Vix cubiculi attigerat limen, cum

exiliens gaudio, ah Pater! exclamat: & ille rem suspicatus, manu silentium

eum imperabat, ne socius in Collegium
 redux auditum miraculum indicaret. Pu-
 ella nihilominus pergir, ah Pater! subitam
 morbi curationem DEO planè, tibi que
 acceptam refero. Ex quo enim simul o-
 ravimus, hæsit omnis fluxio sanguinis; fe-
 bris ardor resedit; noctem traduxi placi-
 dissimam, sic ut nullæ profus videan-
 tur morbi reliquiæ superesse. Accurrunt
 extemplò, domestici, & puellæ testimo-
 nium omni asseveratione confirmant. Pa-
 ter levi rubore suffusus, gratias DEO
 actis, plaudentium se ac gratulantium of-
 ficiis, quàm citissimè subtrahit.

Puellam alteram, apud se peccata confi-
 teri solitam, cùm aliquando ægrotantem
 adijisset, omni sensuum usu destitutam,
 ac planè depositam offendit. Aderat Me-
 dicus, affirmabatque, vix, ad duas tresve
 horas, vitam ac spiritum superesse; nec
 porrò magis opportunam accidere, eo re-
 rum articulo, Sacerdotis quàm Medici
 operam; cùm Puella omnino audiendi
 sensu careret. Pater, qui puellæ virtu-
 tem perspectam habebat, ejusque indu-
 stria ad varia pietatis opera utebatur ad-
 jacentis conspectum ingemuit, & cogna-
 torum turbâ secedere tantisper jussâ, so-

IV.

2.

Fig. a
deposita
sibi
convales
scit.

lus ipse cum socio, in cubiculo substitit. Hic effusus in preces, pro agrorum incolunitate, DEO ardentissime supplicat. Mox veluti afflatus numine, surgit in pedes, ad cubile accedit, correptaque puellæ dexterâ, macte filia, inquit, jubet DEUS ut valeas; longius ille tibi curriculum pœnitentiæ, vitæque concedit. Puella quasi somno excitata attollit oculos Patrem appellat, & quid circa se agatur, interrogat. Ille ad Medicum & domesticos regressus, revisite, inquit, agrorum; nunc mihi quidem videtur meliusculè se habere: intereaque, dum accurritur, domo celeriter se subducit. Medicus in opinato casu obstupefactus, miratur & rationis & sensuum compotem, ac febris planè carentem; miraculum longè latèque, voce, ac litteris celebrat, asseritque B. JOANNIS-FRANCISCI oratione, plus uno temporis momento, quàm, per dies plures,, sua medicinæ arte perfectum. Sed nec ipsimet defuit cælestis Medicus qui, ejus gratiâ, aliorum vulnera morbosque sanabat.

V. Pergebat, hiberno tempore, ad stationem missioni constitutam; & validus, ut in montibus assolet, spirabat ventus, viæque

Tibia fra.
3.
61a ipsiq

que circum omnes gelu & glacie rigeabant, *B. Regis*
 Ille baculo nixus, contra vim turbinis *repente*
 obluclabatur; cum lubrica glacie falente ve- *sanatur*
 stigium, supinus corruit, tibiamque ex
 lapsu repente confringit. Nullus aderat
 in ea solitudine Chirurgus, qui ossium fru-
 sta suo loco reponeret; & Patrem non
 tam doloris acerbitas, quam longioris cu-
 rationis metus, ac tedium, injectaque
 missioni mora sollicitum habebant. Er-
 go fiducia in DEUM singulari fretus orat,
 vel malo, si videatur, medicinam afferat,
 vel ad tolerantiam, vires animumque con-
 firmet. Precationi annuit DEUS; nam
 eâ absolutâ, ossium fragmenta in suam
 sedem ita cöaluere, ut socius vix suis at-
 trectantis manibus, vix oculis crederet.
 Ipse erectus in pedes, viam duarum leu-
 carum itinere, mirâ alacritate prosequitur;
 atque ad locum destinatum ubi pervenit,
 non ad hospitium, sed gratias DEO actu-
 rus, in Templum rectâ contendit, Pa-
 rochus, quid acidisset certior factus, ad
 eum venit, consitentibus, qui jam accur-
 rerant, audiendis intentum; nec nisi post
 multam cunctationem ac moram, do-
 mum abducit. Hic tibiam rursum di-
 ligenter explorat, & sanam omnino inte-

gramque offendit. At B. JOANNES-FRANCISCUS tanti beneficij memor, omnes subinde itinerum labores atque molestias subibat alacrius, cumque ab amicis interdum moneretur, eas ut aliquantulum mitigaret, aiebat isto se tibiæ sanatae miraculo, doctum, quid DEI causâ tolerandum sibi quantum esset in eius præsidio, spei ac fiducia collocandum. Curio certe Vorensis Sacerdos ætate & sapientiâ gravis, ita se ab ipsomet B. REGIS audisse juratus duobus è nostris affirmavit; quorum unus rem scripto syncerissimè prodidit, alter mihi, eodem omnino fide, narravit. Alterius generis est quod adjungo.

VI.

4
Frumentum in horreo multiplicati.

Mos erat ad rusticanas missiones proficiscenti, corrogatam frumenti copiam, unum in locum congerere; ad levandam, absente se, egentium & mendicorum inopiam. Ancii suam istam annonam, ingenti arcâ, reconditam, in ædibus scribæ viri honesti collocarat; ejusque procuratori, matronam notæ pietatis fideique, præfererat. Ubi in Collegium rediit, magnus ad eum fit, de more, concursus medicorum stipem flagitantium; quam ut ipsis, consveta benignitate, largiretur, an-

nonæ turatricem extemplo vocari jubet. Adest mulier, pernegatque vel unum tritici granum, micamve panis sibi suppeterre; horreum ait prorsus exhaustum, ac commeatum porro aliunde pauperibus conquirendum. Cui Pater, vide sis, inquit, an ritè introspexeris omnia? rem ambo simul exploremus. His dictis, pallium induit, seque in viam dat, fæminâ subsequente. Postquam domum ventum est, clavim expedit mulier, arcam referat, & tritico refertissimam obstupescit, optimè conscia clavim se nemini mortalium tradidisse. Pater hanc DEI, in pauperes, providentiam aliàs non semel expertus, suam exinde, erga optimum Parentem, fiduciam auxit.

Prophetiæ dono non caruisse, docent quæ de præviso obitûs tempore superius diximus. Eiusdem generis alia plurima memorantur, è quibus unum aut alterum duntaxat excerpti.

Ibat Valentiam Delphinatûs, optimus adolescens Marcellinus Furnellus; dumque Velaunos montes peragraret, fortè incidit in Beatum REGIS, magnâ sibi familiaritate conjunctum. Post mutua salutarionis officia, sciscitatur ex eo Pater quò

VII.

5.

*Prophe-
tia do-
num.*

*1. Præ-
dictio.*

quò via duceret, quæ consilia agitareret?
 Et ille, in studiis, inquit, Juris Civilis aliquot jam annos versatus, Valentiam pergo, in ea Academia, Doctoris Lauream accepturus. Bene habet, subjicit Pater, at deinde quid cogitas? cogito, ait, matrimonium, quod mihi commodissimâ sanè conditione proponitur. Hic Pater, oculis humi aliquandiu defixis, Doctoris, inquit, tu quidem gradum, ad conjugium minimè assequeris. Longè aliud de re Divino numini constitutum: nam huic nostræ Societati daturus es nomen, quantum, ut spero, virtutibus, ac concionibus illustrabis. Neque dicto abfuit fides. Exortæ subinde tricæ, ac contentiones, cæpta de matrimonio consilia disturbarunt; & Juvenis salubriora sectatus, abjectâ omnî rerum humanarum ac sæculi curâ, non ità multò post ad Societatem accessit. Ac ne vaticinatio vel minimùm falleret, hominem postmodum in celeberrimis Galliæ Templis maximo concursu & plausu concionantem audivimus; & cum Parisios quoque vocaretur, in ipso prociectu itineris, mors immatura penè in flore ætatis oppressit. Ipse porro ut viri DEI sanctitatem extolleret, expertum probatumque sibi referebat oraculum. Pu-

Puellam honestam & gravem, consiliorum suorum adjutricem, multis aliquando precibus orabat, ut ad certum charitatis opus operam de more conferret; & illa seu metu, seu tædio victa, paulò contumaciùs, abnucebat. Tum Pater conjectis in eam oculis, sicine, inquit, filia, hac meam postulationem precesque repudias? At erit aliquando tempus, cum tu amicorum & consilii inops, ad meam confugies opem, neque ego certè, eadem istà durtie, tua vota rejiciam. Nec falsa vaticinarum eventus docuit. Eo enim, post breve tempus, extincto; perditì homines, qui puellam eo nomine pessimè oderant, quòd in abducendis, à nefario quæstu, meretriculis, Patrem olim egregiè adjuvisset, jam ab omni metu soluti, pugnis & calcibus ità contundunt, ut ex dolore, & ictibus diutiùs aegrotaret. Cùm itaque ex diuturno morbo langueret, nec ulla medicorum industria levamentum afferret, demum venit in mentem ad Patroni optimi tumulum se conferre, jam, ab ipso exequiarum tempore, populorum celebritate, & pluribus Miraculis inclitum. Hic voto ritè persoluto, præsentem ex ejus patrociniò sensit opem; eoque

de cælis adjuvante, ex ægritudine, & doloribus illico confirmata, domum incolumis remeavit. Quo vel unò casu non obscurè significatur, B. JOANNEM-FRANCISCUM plura simul in posterum præsensisse; nempe & virginem illam plagis olim male mulctandam; & se brevi moriturum; & suum demortui sepulchrum, frequentibus prodigiis, hominumque concursu, ac multitudine celebrandum. Et quoniam earum rerum incidit mentio quas, ad ejus tumulum, mirabiliter DEUS effecit, juvat paucas è multis ordine recensere.

IX. Vitalis è pago Sancti Boniti, assiduè molestaque febrì, plures jam menses laborabat. Cùmque frustra tentatâ consumptaque Medicorum arte, febrilis æstus, stans temporibus, constanter crebroque recurreret, statuit demum ad B. REGIS tumulam, è vicinia, remedium petere, quod remotiores alii, impensis majoribus, plurimumque dierum itinere, quærerent. Itaque moræ impatiens jubet se in jumentum imponi; & quoniam ex morbi longinquitate, corpus ita extabuerat macie, ut in equo hærare vix possiet, adjuncti duo valentissimi famuli, qui nutantem exciperent,

6.
*Febris
quotidiana
sua
cursa
curatio.*

perer
Eo
stane
tur.
hum
Beat
UM
verer
gnar
di,
nas
rum
plo
ficiu
Etus
nò
crita
E
nos
nos
que
lign
nor
tur
que
fide
lov
facr

perent,

perent, & brachiis hinc inde fulcirent. Eo comitatu, Lalovesium advectus, adstantium manibus in Templum inducitur. Hic genibus sepulchro adrepens, humili deprecatione, multisque lacrymis, Beati Viri praesidium, & pias, apud DEUM, preces exposcit. Dum maxime ferveret supplicantis oratio, sensit vim benignam ac salutarem per membra diffundis, languorem abscedere, & vires pristinas excitari. Gratiis DEO, Sacramentorum Communione, suppliciter actis, Templo egreditur; atque ut acceptum beneficium illustrius foret; amoto, quo vectus fuerat equo, domum, tribus omnino leucis distantem, pedes, singulari alacritate, repetiit.

Henrico Mauro Tensani, apud Velauos, Judicis vicario, dolore, per duos annos, acerbissimo ita debilitata, obtusaque fuit oculorum acies, ut praeter malignam lucem, plane nihil; non alba, non atra discerneret. Caecitatem solabatur suam, excipiendis adeundisque amicis, quorum unum cum aliquando invisisset, fido famulo itineris duce, in reditu Lalovesium divertit. Templum ingressus, ut sacrorum mysteriorum perceptione, viri

DEI

X.

7.

*Cæco
Restituitur
visus.*

DEI patrociniū sibi conciliaret, ad multam diem, Pœnitentiæ tribunal obfedit; sed advenarum turbâ, & multiplici supplicantium cœtu, Sacramento exclusus, re infectâ, discedere cogitur. Infortunium auxit, quòd in digressu, videndi sensum omnem ita amiserit, ut ne ipsam quidem lucem intenosceret; seu viarum & caloris æstus, seu vapor è crassiori multitudinis halitu excitatus, vim luminis profusè extinxerit. Domum redux, dies noctesque, flebiliter querebatur, quòd sua erga B. REGIS observantia sibi nihil admodum profuisset; & in eo loco, ubi ægri plurimi incolumitatem, & pristinam valetudinem reciperent, ipse operam atque oculos perdidisset. His tamen pressus æumnis, adduci non potuit, ut vel de præstanti cœlestis animæ, apud DEUM, gratiâ; vel de eximia, erga se, charitate diffideret. Forsan, ajebat, DEI famulo minùs gratum accidit, quòd suum ad tumultum, casu magis quam consilio venerim; nec Sacramentis, de more, divinum propitiaverim Numen? Juvat ergo nova peregrinatione, hanc qualemcumque negligentia culpam eluere. Cùm, nocte quadam, huiusmodi cogitationum

æstu

estru vehementius jactatus esset, manē,
ubi illuxit, luminis, ut olim, fulgor ali-
quis micare oculis videbatur. Eo augu-
rio, in spem excitatus visus recipiendi,
equum continuò sterni jubet, seque ad
Patroni optimi sepulchrum, sinè mora
deduci. Quò simul atque pervenit, sacros
cineres veneratus, nihil antiquius habuit,
quam ut ad Pœnitentiæ primùm, deinde ad
Eucharistiæ Sacramentum accederet. Ecce
autem, inter ardentissimas preces, deter-
gi oculorum aciem; aperiri oculos; discu-
ti sensim caliginem; & res omnes coram
positas clarissimè apparere. Vix sui com-
pos prelatorium libellum postulat, expe-
ditè perlegit, & minutissimos apices in-
tuetur. Nec mora, gaudio exiliens, &
stupore simul, ac religione perculsus,
Templo excedit, & miraculū ipse, & circū-
fusa multitudo omnis exclamat. Rem
multorum hominum testimonio, actis-
que publicis confirmatam, ab ipsomet
Mauro audivit Claudius Broæus qui B.
REGIS miracula collegit primus, typis
que vulgavit.

In eodem oppido Tanso, anno hu-
jus sæculi quadragesimo septimo, tem-
pore verni jejunii, conciones habebat P.

Ber-

XI.

8.

Puer

*paraliticus
factus sa-
natur.*

Bertrandus Bocherus, qui in procurationem Missionis, huic nostro B. JOANNI FRANCISCO, non minori sanctimoniae fama successerat. At eum, feriâ sextâ majoris hebdomadæ, peccata confessione expiaturus accessit duodenis puer, qui tibiis captus ac debilis, non nisi subalardibus nixus baculis, tribus ab hinc mensibus, gradiebatur. Miratus acre ingenium, optimamque pueri indolem, eius vicem ingemuit, ratus ad liberales disciplinas perdiscendas apprimè idoneum, nisi incommoda valetudo, & cassus iste fractusque incessus obstarent. Cùmque illud ipsum obviæ pueri matri, sub vesperum, significasset; audio, inquit illa, optime P. Lalovesium te, post festa Paschalia, profecturum; rem facies utique dignam tua pietate, si ad tumultum Sancti Patris, ita vulgò dicebatur, pro Filioli huius mei salute, divinâ Hostiâ litare volueris. Ille matris charitate ac fiducia delectatus, quod peteret, effecturum se, prolixè recepit. Neque irrita sanè fuit mulieris fides. Die Mercurii proximè sequenti, dum in Templo Lalovesiano, idem Sacerdos ad aras faceret; puero procul absentem defluunt subitò axillares bacilli; crura & tibiæ

expli-

expli-
mni
infi-
tron-
turu
mùs
curr-
omn-
mira-
illis,
rioni
com-
rigiss-
puer-
suis
grav-
star-
sapie-
persp-
tes
tus,
utru-
miss-
que
trim-
hom-
tione
tam-
vulg-

explicantur; ipseque pedibus, stupente om-
 ni circum familia, valens vegetusque
 insistit. Ubi P. in oppidum rediit, pia ma-
 tronæ venit ad ædes, de puero sciscita-
 turus; cùm, ecce, ille repente, in ipso do-
 mûs vestibulo, exiliens, gestiensque oc-
 currit; adest mater, & domestici simul
 omnes fidem Miraculo adstruentes. / Ad-
 miratione obstupefactus percontatur ex
 illis, de modo & tempore subitæ curra-
 tionis; atque ex horarum ratione planè
 comperit, eo ipso temporis momento con-
 rigisse illam, quo rem ipse divinam pro
 puero faciebat. Casum sanè mirabilem
 suis usurpatum oculis, narrabat vir ille
 gravissimus, qui mihi quidem unus in-
 star est plurium testium, ob singularem
 sapientiam, modestiamque, domi forisque
 perspectam. Nam præter cæteras virtu-
 tes Romam ad Ordinis comitia destina-
 tus, mox designatus Provincialis, munus
 utrumque rejecit, ne aliquandiu inter-
 missa animorum cura consenesceret, eò-
 que intervallo, res Missionis publica de-
 trimenti aliquid pateretur. Quæ porrò
 homini tantæ prudentiæ, ac pietatis, men-
 tiendi causa subesset? Quod subjicitur
 tamen, illustrius est, ac longius latiùsque
 vulgatum.

In

XII. In confiniis Velauniae ac Vivariensis
 9. *Puelle* Provinciae, Vanoscum pagus est, quem
paraly- anno huius saeculi septuagesimo secundo,
rica in- Claudius Percius Tabellio Regis incolebat.
signis Huius filia Joanna annos nata quinque &
curatio. viginti, ab initio Quadragesimae, variis
 gutturis primum, humerorum deinde,
 renumque doloribus vexata fuit; donec in
 pedum malleolos supra modum, intumescens
 vis tota morbi, ac vitiosi humoris incubu-
 it. Acciti è vicinia Medici, Chirurgique
 in levanda mitigandaque morbi acerbitate,
 per quatuor omnino menses, artem
 & operam posuere; at difficili adeo irri-
 taque curatione, ut contractis etiam, hu-
 moris acrimonia, nervis, tibia profus ad-
 haeresceret cruri, Cumque haec calamita-
 tas omnium gravissima videretur, adhi-
 bitum continuo medicamentorum genus
 omne, fomenta, olei, balneae, ad molli-
 endos restituendosque nervos; sed labor
 omnis frustra susceptus. Puella itaque,
 & suo jam periculo docta, & à Medi-
 cis disertè praemonita, morbum nullam ho-
 minum arte, sanari posse, statuit ad caele-
 stem B. REGIS opem, praesidiumque con-
 fugere; Verum, seu fides supplicantis
 aliquantulum vacillaret, seu DEUS mor-
 bum

bum ingravescere pateretur, quo suam
deinde vim ac solertiam luculentius pos-
set expromere, preces tunc quidem ac
vota omnia in irritum cecidère. Nam
neque vis morbi remisit, & mense Julio
anni septuagesimi tertii, proximè sequentis,
frequentibus epilepticis motibus jactata
fuit, qui ibi demum, ineunte Augusto,
quievère, cum tibia læva distorta jam, con-
tractaque foret dextra, situ planè opposito,
ita rigere cœpit, ut arida prorsus atque
immobilis permaneret.

Sub finem ejusdem mensis, rursùm effe-
vescente illâ membrorum jactatione, den-
tes mordicus constricti; offusa oculis cali-
go; & lingua ad ipsas gutturis angustias
penè detrusa. His ærumnis per triduum
conflictata, ad vitæ extrema devenerat,
nec tamen demittebat animum, aut sin-
gularem, erga optimum Patronum, fidu-
ciam contrahebat. Balbutiebat identidem
pauculas voces, quæ ejus nomen sonare
videbantur. Quod cum unus ex circum-
adstantibus observasset, succlamat in aurè,
velletne B. REGI votum, de se, aliquid
fieri; illa, leni risu, ipsoque capite protin-
us annuit. Nec mora Lalovesium pro-
fectus puellæ frater natu major, divinum

pro ea sacrificium fieri curat; ipseque præmissò ritè jeiunio, susceptoque Christi Corpore, piæ sorori, viri DEI patrocinium atque opem exorat. Et profuit ægrota peregrinatio. Ante enim quàm Juvenis rediisset, expedire verba cœpit; nec ità multò post, membrarum jactatio conquievit; atque anniversario demùm nascentis Virginis die, reddita pœnitùs oculorum ac lucis usura. Sed cùm iis iniitiis curationis beneficium constitisset, parentibus præpropere visum est, humanâ arte perficere, quod solertissima DEI mantus mirabiliter inchoasset. Vocatus Chirurgus spem faciebat molliturum se nodos geminos, quibus dentes ita comprimebantur, ut in os cibus inferi vix posset; at perversa medicamentorum vi planè contigit, ut renovatâ vehementi illa membrorum collisione brachium dextrum adhaerit pectori, ac renibus interioribus compulsis stomachus uno fere intumuerit palmo.

In hac tanta calamitate, recurrebat animo perfecta jam sibi, expertaque charitas, ac pietas Beati REGIS; cujus suavissima recordatione excitata, statuit demum, abjecta omni medicorum arte, non alterius

ritus certè quàm ejus salutarem manum,
 atque auxilium ad malorum solatium, ad-
 hibere. Vocat exemplò Pontivianum
 Sacerdotem, quo tunc ad confessiones
 utebatur, rogatque ut postera die, divi-
 num pro se sacrificium faciat, voveatque,
 suo nomine novena sacra, & peregrina-
 tionem ad Patroni optimi sepulchrum,
 tibi primùm dolorum acerbitas aliquan-
 tulum remisit. Vix ille votum conce-
 perat, cum mitigati dolores subitò quie-
 vère. Decembris erat, & parentes reli-
 gioni ducebant agram puellam itineri, eâ
 tempestate, comittere; sed assiduis, per
 mensem unum, precibus fatigati, ini-
 tio Januarii, in lecticam imponunt. To-
 leratâ, nullo incommodo, vehiculi jacta-
 tione, ex eo primùm valetudinem spera-
 te ausa, deque affutura sibi cælesti opè
 certissima ominari. Et verò hæc ipsâ
 nocte, admoventi sibi sensit geminas ma-
 nus, quæ renes ac detumescentem stoma-
 chum, in pristinam sedem situmque re-
 ponerent.

Die sequenti, quæ Epiphaniæ festo XIII.
 præluxit, novendialia sacra, ex voto, ce-
 lebrari capta. Delata in templum puel-
 la præfens mysterio aderat, cum ecce,

dum Hostia salutaris attollitur, brachium, quod pectori adhærebat, ab eo repente sejungitur, ita molle ac flexibile, ut facillime sequeretur quocumque illa torqueret. Sub vesperum, dum loci parochus cum ea de rebus divinis colloquitur, dextera tibia dudum exsucca & rigida, molliori sensim visa est, ac vitali spiritu & calore perfundi. Ergo, pede uno jam ad insistendum idoneo, famulam vocat, & subalares baculos deferri jubet, quibus innixa quamquam nox immineret, venit in templum. Ad sepulchrum admota, vix sacram arenam tetigit, cum sinistra tibia contorta incurvâque, aliquantum à crure divellitur. Posterâ die Epiphaniæ sacrâ, ac rursùm sequenti, dum sublimis Hostia, populo, de more, adoranda proponitur, ampliùs extendi, & sensim restitui visa est; ac postridiè manè, in medio quoque sacrificio, cum ipsa viribus & animo defecisset, in pristinam formam planè reducitur. Die demùm alterâ, novendialium quintâ, interim dum sacrum celebraretur, puella rursùm deliquium passa est, ex quo priusquam excitaretur, solutus dentium rigor; & geminus, quo maxillæ comprimebantur, nodus evanuit.

Vix

Vix usquam certè, uno in corpore, major varietas, multitudoque morborum vix felicior promptiorque curatio. At ne fides eventus, ad Christianam pietatem, & memoriam posterorum insignis, vel nutaret, vel sensim deficeret, loci Parochus ab Archiepiscopo Viennensi, libello supplici, postulavit, ut de recenti Miraculo, ritè juberet inquiri; Præsul causæ æquitate permotus, rem totam ad Franciscum Gaiotum, suum in foro Metropolitano, Vicarium judicem delegavit.

Ille, sub finem Februarii, Joannam puellam, ejusque Patrem Annonæum accersit; simulque vocat ad se Chomellum ac Moninum, solertes & industrios medicos, qui agrotanti nuperrimè medebantur. Et isti; dicto prius, ad Evangeliorum codicem, Sacramento, disertè pronuntiant, puellam per biennium integrum, irritò labore curatam abs se; morboque, quibus ad singulos ferè corporis partes vexabatur, sibi planè insanabiles visos; cumque jam incolumis & salva compareat, se omninò adduci ut credant, eam non nisi, Miraculo ac Divinâ ope, sanatam. Id ipsum affirmant Costerius, & Martinetus peritissimi ambo Chirurghi, quorum

ille in itinere, agrotæ adjutor & comes, rei totius testis ac conscius fuit, alter quamquam sectâ Calvinianus, amplissimum nihilominus mirabili curationi testimonium tribuit. Vicarius Annonæ Lalovesium profectus, adstante Parocho, ac Religionis Prætorè, nonnullos Sacerdotes, & Laicos, ad dicendum testimonium vocat; cùmque illi, unâ omnes voce consentirent; miraculum tot veritatis notis illustre, publicis tabulis ritè consignat. Jam verò è sepulchro Beati Viri, ad vicina quoque loca, ejus virtus præsidiumque manavit.

XIV. *io*
Hernia
curatione
Joannes Gaspar Montereymarus civis Aniciensis, inter suos honestissimus, è laxatis atque effluentibus intestinis gravissimè laborabat, jamque hernia, sensim duorum annorum spatio coalescens, in eam molem accreverat, quæ crassitudinem humani capitis, & lapidis duritiem imitaretur. Adhibiti in consultationem clarissimi Medici, remedia varii generis dixerant; quibus cùm nihil efficeretur, omninò pronuntiant desperatam valetudinem, morbumque immedicabilem esse. Destitutus æger Medicorum auxilio, in cælum oculos & animum convertit
c um-

cumque alios calites, tum Beatum REGIS implorat cujus recens adhuc in civitate, virtutum memoria, nomenque florebat. Sed finem itaque Septembris anni millesimi sexcentissimi septuagesimi tertii, voveret ad ejus tumulum peregrinaturum se, si morbo isto, istisque doloribus levari, DEO bene propitio, contigisset. At nihil tunc quidem seu voto, seu precibus impetratum: dolores contra majorem in modum augeri, hominemque acerbius torquere. Perseveravit ea corporis & animi aegritudo per quatuor omnino menses, ad diem quartam & vigesimam Januarii proximè sequentis. Eo die cum in domesticorum coronam sederet ad ignem, solito acrius doloribus vellitatus, heus! charissimi, exclamat, de me prorsus actum est, nisi hanc doloris acerbiteratem mitigaverit DEUS. Sentio parandum discessum, resque animæ ac familiæ quantocius componendas.

Percussus eà voce Franciscus decennis puer, qui in Collegio Societatis, Grammaticæ studebat; quin, ait, B. REGIS in auxilium vocas, tuamque salutem ejus prasidio ac fidei, concepto quopiam voto committis. Celebratur ejus sepulchrum

quotidiana penè rerum mirabilium effe-
 ctione; & noster in schola Magister narra-
 bat hodie manè, de puella Percia pedi-
 bus & brachiis debili, morbisque plu-
 ribus implicata, novendiali ad eum locum-
 statione, nuper miraculo sanata. Pere-
 grinationem, inquit ager, ante aliquot
 menses, ad sacros Beati Viri cineres, vo-
 veram, sed votum ne redderem, morbi
 hujus magnitudo prohibuit. At DEUM
 Sanctissimè testor, quantum cùmque se
 dolor intendat, quamprimùm iter ingre-
 diar votumque ritè persolvam. Et si-
 mul surgit è foco, atque ad lecti angu-
 lum accedens, in genua sese abijcit sup-
 plex. Ecce autem dum summo ardore
 animi votum instaurat, ingens illa hernia
 moles subitò liquefcit ac solvitur. Ille
 dolore simul & pondere levatus, mira-
 culum exclamat, uxorem & liberos vo-
 cat, detumuisse suam illam herniam pla-
 nè confirmat, jubetque; ut illicò procum-
 bentes DEUM tanti beneficii autorem,
 humili prece, gratoque ac libenti animo
 venerentur. Accit ex templò Gorardus
 Chirurgus, qui cùm curationem pridè
 desperasset, re demùm diligentissimè ex-
 plorata, dilapsum prorsus tumorem
 omnem,]

omnem & vim DEI mirabilem, ac solertissimam manum agnovit. Sparsum per urbem, perque Provinciam rumor movit Illustrissimum, quem supra memoravi, Armandum Bethunium Aniciensem Episcopum, non sapientiâ minus & eruditione, quàm natalibus clarum, ut Joanni Blanco Vicario suo rei totius cognitionem daret. Ille auditis seorsum Medicis, ægroto ipso, ac familiâ universâ miraculum probè testatum in acta publica retulit; mox etiam ut Typis ederetur è christiana existimavit. Ager verò, brevi, è longa macie & imebecilitate corporis recreatus, peregrinatione ad Patroni optimatumulum suscepta, votum, intra paucos dies, lætus ac sospes exolvit.

Habitabat ad Sanctum-Juram, Velatinis in montibus, vir nobilis Joachimus de Gazelles, cum uxore Jzabella Angelica de Rouffillon, spectata, in iislocis, pietatis, ac prudentiæ fœminâ. Cùm autem Angelica post cœnam aliquando, in circulo domesticorum, lanam è colu duceret, fusum digitis repenti dilapsum in pavimenti rimâ defigitur. Illa fusum celerimè manu prosequens, erectam in cuspidem incurrit; & sinui, magno dolo-

XV.

II.

*Manus
grandi
vulnere
perfora-
ta.*

ris

ris sensu, palma perfoditur. Assurgunt illicò circumsedentes famulæ, fufum manu extrahunt, sanguinem sistunt, & paniculis vulnus obligant, cum eâ noctis horâ è vicino oppido Chirurgus acciri non posset. Agra interim in lectulo collocata, ex doloris acerbitate, partem quietis capiebat nullam; donec, post unam aut alteram horam, venit in mentem, B. REGIS opem exposcere. Nec mora, viri DEI Reliquias, quas in capsulâ repositas habebat, ad se iubet afferri; pulverem è tamuli gleba, vulneris in vola; adversæ manui, quò vulnus erumpibat, vestis particulam admover. Mirigato repente doloris sensu, leni paulatim sopore perfunditur, nullis, per nocte reliquam, insomniis, aut angoribus agitata. Adfuit postridie manè Chirurgus, & evolutis fasciis, mulieris manum explorat. At ecce, vulnus planè obductum apparet; exigua, in modum circuli, ad utramque manûs partem, residua cicatrice, quæ stupentibus domesticis omnibus tunc quidem perspecta est, nec ita multò post, ipsis Ecclesiasticis cognitoribus, qui rem in acta publica diligentissimè retulerunt. Neque Gallia duntaxat finibus,

bus, DEI famuli nomen, & vis benefica se continuit; sed ad remotissimas etiam gentes brevi propagata est.

Kebeci in nova Francia, Angelica Bruegera cum prole careret, & vitæ sanctioris studio teneretur, cum marito Andrea Sediloto, Sanctimonialium, quæ hospitalem pauperum domum administrant, famulatuū se nuper addixerat. Illa cum jam ante unum annum, ad camini restudinem, frontem, alisisset imprudens, sanie & tabo in sinus cerebri confluenta, frequenti dolore capitis premebatur; eoque in dies ingravescente, contigit, ut nocte quinta Decembris, anno hujus sæculi septuagesimo quinto, sanguinis se in stomachum infundentis vim magnam evomeret. Iterato per intervalla vomitu, die septimâ, cepit de vita periclitari; nonâ verò, curatio penitus desperata. Mulieris vicem miserata una è sanctimonialibus, quæ in recenti morbo, Beati Regis fuerat opem experta, positis ad ægrotantis cubile genibus, novendiales pro ejus incolumitate preces, aliâque pietatis opera vovet. Sed nullus tunc quidem voti extitit fructus. Quinque, sexve fluxere dies, nec tantillum imminutus est morbus. Quin

XVI.

12.

Phrenesis, & cerebri sanie corruptum

etiam

etiam, deficientibus magis magisque viribus, die mensis decima quarta, eo deducta est, ut sacro morientium chrismate inungenda videretur. Addebant medici vix in crastinum superstitem fore. Movit ea denuntiatio sanctimoniam, de qua diximus, ut DEI famulo pro mulieris salute impensius supplicaret. Simul ejus imaginem, cum exiguo tumuli pulvere, sacculo inclusam, e foeminae collo suspendit. Perseveravit nihilominus illa in his vitae mortisque confiniis, ad decimam octavam ejusdem mensis, quae diem ultimam voti novendialis excepit. Primo diluculo, eadem monialis cum sociis, suspensio vestigio, ad lectum accedens, ut haberet, blandè interrogat; & illa, meliusculè, inquit, ac spes est, proxima nocte, majorem fore rerum mutationem. Unde aiunt, isthac tibi praesagitio, istaque fiducia? Vir, subijcit, plane ignotus, gravi & praecleara specie, vigilantibus, nescio, an dormienti spectandum se obtulit; ac post unam diem, melius mihi fore certo praedixit. Quo habitu, instant, qua forma se te ostendit? Jesuitarum, inquit, habitu, visus est; Sacerdotum pileum capite, manu Crucem ligneam praeferebat:

nomen

nomen
bae m
quae
ta, B
prorsu
iterave
memo
tundit
giem
scindit
be affi
trahit,
e Soci
tae oc
torpor
excuti
manu
mibi
valetu
siman
toraqu
& cup
quae
trahat
Sub
dum,
pitis,
at cra

nomen sibi esse dixit, R aut Re; sillabæ mihi reliquæ exciderunt. Monialis quæ votum emiserat, rem facillè suspicata, Beatum REGIS ultro subiecit. Ipse prorsus, exclamat agra, Ipse est. Ter iteraverat nomen; sed iste capitis stupor, memoriam mihi, & sensum omnem obtundit. Experiamur, ait illa, an sis effigiem hominis agnitura? Et simul discindit sacculum ejus collo appensum, probe assutum & obturatum; imaginem extrahit, eamque unà cum aliis nostrorum, & Societate divorum pictis iconibus, ægræ oculis exhibet. Ad earum conspectû, torporem paulisper & capitis gravedinem excutit, atque in imaginem B. REGIS, manum intendens; hic ille est, inquit, qui mihi videndum se præbuit; ille pristina valetudinis recipiendæ spem mihi certissimam fecit. Vulgatur illico tota domo, & torâque urbe cœlestis visio, prædictioque; & cupidissimè expectatur decretoria nox, quæ scæminæ dictis vel asserat, vel detrahat fidem.

Sub vesperum tamen, recrudescere morbum, vires imminui, augeri dolores capitis, nec aliud remedium occurrere quàm cranio perforato, vitiosus humor exhauria-

XVIII.

hauria-

hauriatur; cui sane cruciamento, animi &
 corporis robur longè impar esse consta-
 bat. Itaque eâ nocte, plus in adornan-
 do funere, quàm in adhibendis remediis
 laboratum: At ecce, sub mediam noctem,
 duæ è sacris Virginibus, quæ vigiliis de-
 more agebant, subito exclamantem audi-
 unt, DEUS mi! DEUS mi! Dumque
 illæ celeriter accurrunt, proh! quantum,
 inquit ægra, mihi B. REGIS sensum do-
 loris incussit. Simul toto tremebat cor-
 pore; manabat è membris omnibus sudor;
 cor ita mobiliter palpitabat, ut lecti stro-
 mata, stragulasque attolleret. Moniales,
 alijque qui aderant, lethalia rati signa, ad
 vitæ exitum pijs sermonibus roborabant.
 Et illa, quid me, inquit, morituram, quid
 depositam conelamatis? En salva sum, ac
 prorsus incolumis. Videtur mihi concre-
 tus in cerebro sanguis, naribus auribus-
 que diffuere. Cùm nihil hujusmodi ap-
 pareret, minùs compotem mentis, ac de-
 lirantem existimabant. Salva sum, per-
 git, beneficio B. REGIS: morbum ille,
 mortemque depulit. Rogata ut curatio-
 nis modum edisserat, ubi paululum ja-
 ctatio resedit, dolores, inquit, caput ve-
 hementius solito cruciabant, cùm iterum
 adesse

adefse visus est Religiosus Sacerdos, ferena fronte, colore albo, naso ablongo, oculis humi demissis, capillo nigrum inter & flavum.

Dum ego cupidissime hominem contemplarer, mactè ait, convaluisti; vitam, salutemque istam precibus meis DEUS indulxit. Tum in genua provolutus, crucem, quam manu gerebat, capiti reverenter admovit; cujus contactus acerrimum effecit doloris morsum, qui vocem istam, & quam audistis, querelam elicuit. Hæc effata conticuit: paulòque post, arctissimo correpta somno, noctem reliquam placidè ac tranquillè peregit. Mane ubi diluxit, magnus ad eam domesticorum, civiliumque ex toto oppido concursus est factus. Mirabantur sceminam, quæ ante paucas horas, sacro morientium oleo delibuta, sensus penè ac rationis expers, lethalibus commotionibus jactata, in singulas horas, è vivis migratura videbatur, sanam repente ac vegetam; nulloque Medicorum auxilio, saluti pristina restitutam. Admirationem auxit, quòd alterà die nullo adstantium adminiculo, ad Xenodochij sacellum pedibus ipsa perrexit, Christi Domini corpus perce-

perceptura; & sequentibus diebus ad cætera oppidi Tempa, Patroni optimi singulare beneficium, publico passim privatoque præconio celebrans.

XIX.

At ne ista longius, ex Americæ finibus accersita videantur, unum appono, Romæ, in clarissima Orbis Christiani luce, visum & celebratum.

*Hydro
pisis.*
13.

Laborabat hydropisi, in domo Professæ Romana P. Joannes Andreas Serra, Procurator Generalis Societatis, cùmque per morbi acerbitatem, lecto recumbere, non liceret, sellæ ac pulvino innixus, dies quadraginta, totidemque noctes, præter nonnulla quietis intervalla, fere traduxit insomnes. Aquoso interim languore, crura, ventrem, stomachum, & pectus subeunte, medici disertè pronuntiant, spè salutis affulgere nullam; ac nihil superesse aliud quàm ut se, Religioso more, ad vitæ exitum compararet. Hæc periculi de nuntiatione permoti qui valetudinario præerant, cælestis panis Viaticum, in crastinam lucem, indicunt. Ager, cum de se actû intelligeret, Patrem Petrum Calvo vocari jubet, qui plures jam annos, Gallicæ Assistentiæ negotia, Romæ, cum laude procurat. Qui ubi adfuit, nosti, inquit, patet

Pater, optime, de meâ valetudine desperatum à Medicis unumque mihi, in Dei ope, & salutari manu, reliquum esse perfugium. Audio esse penes te, nonnullas Beati REGIS Reliquias; has ad me quâ primùm afferas velim; erunt mihi omnis pharmaci locò; & spes est, Beato viro apud DEUM Patrono, ac deprecatore, me valetudinem pristinam recepturum.

Nec mora, delatam ad se Reliquiariâ thecam suavissimè exosculatur; pectori imponit, & capiti; haurit tantillùm pulveris è sepulchri glebâ; speque & expectatione plenus quieti se tradit. Ecce autem, sub mediam noctem, tanta urinæ copia cœpit erumpere, ut æger postera luce, advenientibus Medicis, omni prorsus abesse periculo, videretur. Cùmque fluxus hujusmodi deinceps perseveraret, diffluere sensim aquam intercutem; detumescere pectus & crura; totumque corpus sic exsiccari, ut, post tertium diem, nullum planè hydro-pisis vestigium remaneret. Rei gestæ fidem faciunt testes non pauci adhuc superstites, qui, per id tempus, in domo professâ Romana degebant. Testatur id ipsum picta tabella B. Regis, quam æger, **no**bi convaluit, ad limen cubiculi Procura-

toris generalis, velut perpetuum accepti beneficii monumentum, appendit.

XX.

14. *Morbus quadri-
ennalis.*

At ecce, dum hæc Tolosæ typis eduntur, Albiæ, vicinâ in urbe, Deus famuli sui nomen, recenti miraculo, illustravit. Hic anno millesimo sexcentesimo octogesimo octavo, die Martij vigesima quinta, Maria Davasse nupta Francisco Venè, legum Doctori, variis morbis tentari cæpit, qui per quatuor annos integros, in longam seriem excrevère. Primò enim, ex ræcedine subitâ, vox prorsus obtunditur; mox caput gravissimo stupore urgetur; humeri morfu doloris accerrimo fodiuntur; pectus, calescente sanguine, vehementius æstuat. Accessit, tertio post mense, motus & agitatio cordis celerrimè palpitantis; tantâque, rarefcentibus supra modum pulmonibus, compressio pectoris, vix ut anhelitum duceret.

Eâ multiplicis morbi acerbitate, totum jam biennium cruciabatur, cum lenta prius assiduâque febricula ingravescit; tantamque subit ciborum fastidium, ut, præter exiguos jusculi haustus, reliqua prorsus alimenta respueret. Sexto abhinc mense, numescere sensum ex aqua intercute visa est; simulque exsucco in stomacho ea
siris

sitis accensa, quam terna, diebus singulis, etiam grandia aquæ pocula non explerent. Neque hic dolorum cumulus. Rigent tibiæ, aliquauto post, fædo livore decolorata, humerique repente attolluntur in gibbum.

Prohibebat gravis ille, molestusque membrorum situs, agitatio cordis, & pectoris agrè spiritum ducentis angustia, ne lecto, interdiù noctuque, recumberet. Quamobrem comparanda agrotæ fuit nova sella forma; ubi sinistro inixa lateri, quiescebat quidem, at vix unquam dormiebat: aut si quando fessos artus levis sopor occuparet, diris insomniis, ipsâ vigiliâ molestioribus, terrebatur. Tot calamitatum concursu, per tres fere annos, debilitata, crebra animi deliquia patiebatur, è quibus vix posset post unam horam, sive odoribus ac suffimentis, sive instillatis liquoribus excitari.

Has inter ærumnas, vitam ægerimè traherat, cùm anno superiori, sub Decembris initium, longiori deliquio correpta, ac penè exanimata, sibi visa est metam ætatis ultimam attingisse. Ubi ad se rediit, Sacerdotem è Societate, qui tum ipsi á confessionibus erat, acciri jubet. Ille, cùm de

vita desperantem videret; Audio, inquit, filia
 tibi venisse mentem, Deo votum aliquod,
 adhibito B. Regis nomine, nuncupare.
 Ita planè decreveram, subiicit illa; sed rem,
 seu mea incuria, seu morbi acerbitas ha-
 tènus distulit, non disturbavit. Velim,
 Pater, ut novena pro me sacra voveas,
 idoneo quamprimùm tempore, faciendâ
 Dicta est dies divinis Mysteriis, post soler-
 nem Christi Natalem, Ianuarii tertia; quâ
 ægrota, intra cubibulum explicare crura
 primùm licuit; simul pristinus voci sonus
 redditus est; cordis palpitatio quieuit. Die
 mensis sexta. nullo planè adminiculo, quod
 per annos duos non contigerat, pedibus
 liberè ingredi cœpit. Demum consequen-
 tibus diebus, ante absolutas preces noven-
 diales, depressus humerorum tumor; restin-
 ctus febris ac viscerum æstus, compressio
 pectoris laxata; levatus capitis dolor; ani-
 mi ac cordis deliquia sedata; omnesque tor-
 morborum reliquiæ sic exhaustæ, ut nul-
 lum eorum vestigium superesset.

Rei, ad Beati viri commendationem,
 insignis, testis est civitas Albiensis universa;
 quæ cum fœminâ, per annos quatuor domi-
 abditam ac multiplici morbo vexatam vi-
 derit, jam à tribus mensibus, sanam ac
 vegetam

vegetam; supplicantem in Templis; in
 urbe inambulantem; strenuam rei familia-
 ri operam; domi forisque, navantem, mi-
 raculo attonita, obstupescit. Quæ omnia
 dum ea in urbe, Ecclesiastica autoritate,
 publicis tabulis consignatur, quamquam ad
 me communi fama, & multorum sermo-
 ne dilata; eadem tamen fæminæ maritus,
 eiusdemque Confessarius an. boviri graves
 ac sapientes, manu sua, singulisyncerissimè
 perscripsere.

Atque hic ego adesse velim omnes eos,
 qui Ecclesiæ Catholicæ miraculis adver-
 santur; & hæc secum æqua mente re-
 putare. Nisi miraculum istud explora-
 tissimum esset, mihi que omni fide con-
 staret; demens planè fuërim, qui illud, eo
 maximè tempore vulgarem, quo ejus fab-
 sitas, ab innumeris testibus, vivis ac super-
 stitibus, redargui possët. Nam, ea ratio-
 ne, & nomini meo, fraudis ac mendaciï
 labem aspergerem, & Beati viri, quem
 commendandum celebradumque suscepi,
 virtutem, laudesque detererem; Catholicæ
 Religioni injuriam facerem, cujus dignita-
 tem ac ritus, commentis, fictisque fabulis
 stabiliërem.

Insurgerent siquidem inclytæ Urbis cives
 ad unum omnes, imprimis Illustrissimis

Archiepiscopus, sapientissimi Vicarij Generales, omnisque sacer & civilis Magi stratus ac protinus exclamarent, ô impudentiam singularem! ô scriptoris hujus, luculentum & insigne mendacium! En quibus figmentis Jesuitæ Orbi Christiano fucum faciant? En quibus artibus, cœlestes suis hominibus honores, & sanctitatis concilient famam? Et simul mihi mendacii ac violatæ Religionis crimen intenderent. Quam sanè reprehensionem cum minime metua, maximo argumento sit, rem esse notissimam, ac probè testatam.

X X. *omn.* Demum, ut res illas á Deo Optimo Maximo, in gratiam famuli sui mirabiliter patratas, domestico testimonio concludam; addo assertionem viri sapientis, * in hac Domo Professæ Tolosana, ubi huic meo operi extremam manum impono, mecum, hoc ipso tempore, commorantis. Docebat ille Theologiam, in Collegio Turnonensi, anno hujus sæculi septuagesimo, secum, cum, inter cæteros auditores, ad eum accessit P. Casimirus Defosse, è Franciscana Conventualium familia; rogavitque, ut sedem opportunam, & docentis pulpito proximam assignaret sibi, qui autem dextram hebetiorem, ac planè obtu-

lam

(135)
tam haberet. Itaque in loco ad audien-
dum aptissimo collocatus, vix tamen, nec
sine multo labore, prælectiones asseque-
batur; quod summa, per annos duos, au-
dientis & arrigentis se, contentio indica-
bat. Observatum quoque hoc aurium
vitium tum à discipulis aliis, in schola;
tum domi, à Religiosis sodalibus, in fa-
miliari congressu; donec tandem venit in
mentem, Cælestem B. REGIS opem, ad
suar illius ægritudinis solatium, adhibere.

Et commodè, feliciterque contigit, cir-
ca Pentecostes solennia, anno millesimo,
sexcentesimo, septuagesimo quarto, Theo-
logia Professore, aliosque è Collegio Sa-
cerdotes Lalovescum excurrere, ut Sacra-
menta, per eos dies, peregrinis, & adve-
nientibus ministrarent.

Adfuit unà cum aliis Casimirus, & ex-
piatis apud eundem professorem suum,
confessione noxis, ad aram Beatæ Virgi-
nis tumulo Beati impositam, rem divi-
nam peregit. Sub divina mysteria, in ge-
nua provolutus, laboranti auriculæ collec-
tum e sepulchro pulverem affricat. Quod XIII.
cum sæpius iterasset, sensit subitò integram
sibi audiendi facultatem Dei beneficio,
restitutam. Advolat illicò ad Magistrum

in Pœnitentiæ subsellio confidentem; eumque
 & circumfusam omnem multitudinem rogat, ut
 ipsimet experiantur. Obscurat, obstruitque di-
 ligenter sinistram aurem: inclamant illi, insu-
 furrant; & planè comperiunt, dexteræ perinde
 ac sinistræ, acutissimum audiendi sensum in-
 esse. Voti compos in cœnobium redit, nec
 ita multò post, in tanti beneficii memoriam,
 pannum olofericum & elegantem dono mittit,
 ad frontem aræ maximæ vestiendam. Hæc, te-
 stis quem dixi, fide dignissimus, suis & auribus
 & oculis usurpata, scribenti mihi iuratus affirmat.

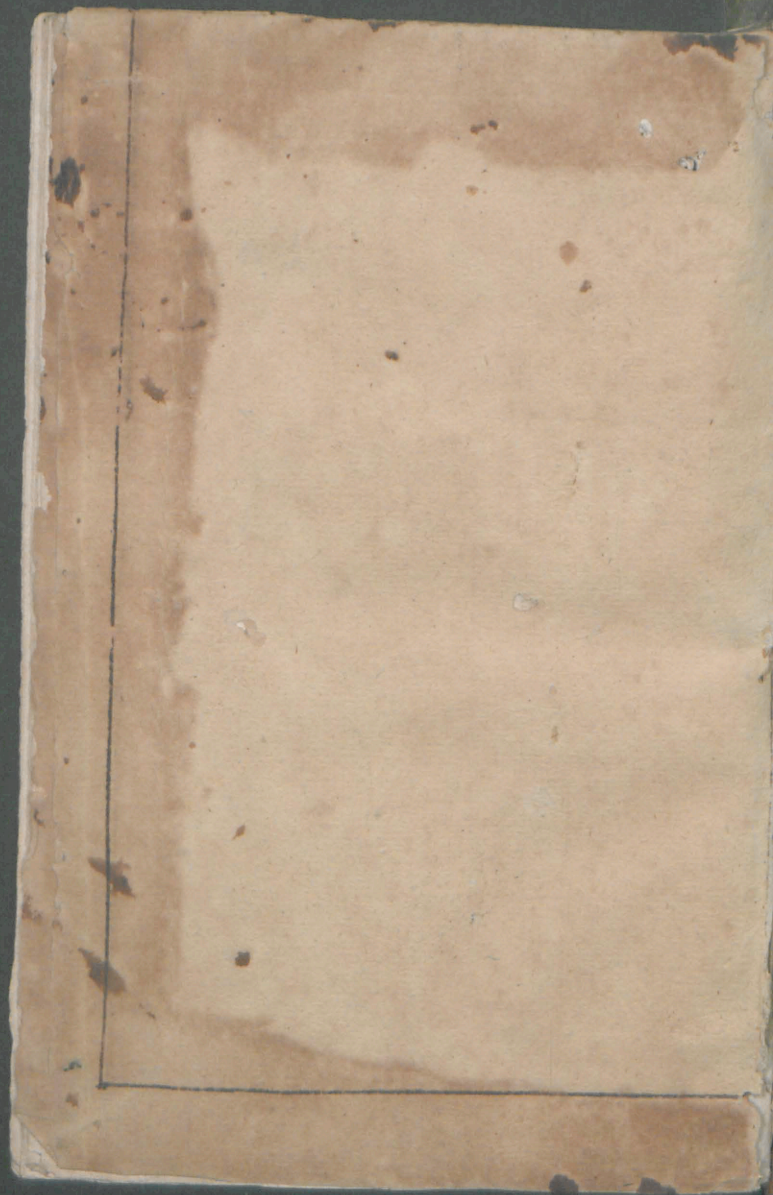
Recensentur alia plura miracula, quæ cum
 sint vel ejusdem generis, vel jam antè vulgata,
 consultò, prætereo Ad probandam Dei famuli
 sanctitatem ista sufficiant.

Liceat enim institutam olim ab Augustino,
 de primis Ecclesiæ Christianæ miraculis, argu-
 mentationem, ad nostra hæc Miracula, totidè
 ferè verbis, transferre. vel Miracula. quæ
 hic à me, aut ab aliis scriptoribus, in gratiam
 Beati viri, à DEO patrata memorantur, ficta
 omnia & commentitia sunt; vel saltèm unū
 aliquod verum ac sincerum fuisse conceditur?
 Ea certè tam illustribus locorum, & temporū
 notis consignatæ, nemo dixerit falsa omnia,
 & supposita fuisse; omnesque & singulos testes,
 quos, adduximus, viros planè gravissimos,
 aut deceptos ipsos, aut alios decepisse. Si vel
 unum ex istis singulare miraculum ve-
 rum, certoque comperum sit, ex eo
 pro riùs efficitur, hujus homi-
 nis sanctitatem, DEI ipsi-

us Miraculorum au-
 thoris, testimonio
 comprobari.

FINIS.

ne
rē
Hi
u-
n-
n-
ec
v
t,
e-
s
r
n
v
li
v
ē
n
a
i
o
i
v
v

00031746

